

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutusohjelma
Laskentatoimi

Jonna Vähäuski

Opas koirankasvatuksen verovelvollisuudesta Case: Kymenläänin Kennelpiiri ry

Opinnäytetyö 2012

Tiivistelmä

Jonna Vähäuski

Opas koirankasvatuksen verovelvollisuudesta, Case: Kymenläänin Kennelpiiri ry, 58 sivua, 1 liite

Saimaan ammattikorkeakoulu

Liiketalous Lappeenranta

Liiketalouden koulutusohjelma

Laskentatoimi

Opinnäytetyö 2012

Ohjaaja: Lehtori Tarja Muikku

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella koirankasvatuksen verollisuutta ja tutkia, missä vedetään raja harrastus- ja elinkeinotoiminnan välillä. Koirankasvattajille oli tarkoitus saada laadittua mahdollisimman selkeä, mutta kattava ohje. Opinnäytetyön teoriaosuus perustuu kirjallisuuteen, verohallinnon ohjeisiin ja Internet-sivustoihin. Teoriaosuudessa käsitellään monia irrallisia aiheita, jotka liittyvät kuitenkin keskeisesti opinnäytetyöhön ja ongelman ratkaisemiseen. Pääpaino on arvonnisä- ja tuloverotuksen tarkastelussa. Teoriaosuudessa käsitellään lisäksi harmaata taloutta, koirankasvatusta Suomessa ja harrastustoimintaa.

Opinnäytetyön empiriaosuus toteutettiin case-tutkimuksena, jota on analysoitu niin laadullisin kuin määrällisin keinoin. Tutkimuksessa on käytetty aineistona erään kennelin yhden vuoden tositteita ja kirjanpitoa. Näistä tositteista on tutkittu, kuinka paljon kyseisellä kennelillä on ollut toimintaan liittyviä kuluja vuoden aikana. Lisäksi on käytetty teemahaastattelua, jolla on pyritty saamaan ammattimaista tietoa ja näkemystä kirjallisten lähteiden tueksi tutkittavaan ongelmaan. Empirian tarkoituksena oli selvittää, mitä vaikutusta arvonnisäverovelvollisuudella on kennelin toimintaan ja tulokseen ja miten kennelin tulos eroaa tulo- ja elinkeinoverotuksen osalta. Esimerkkilaskelmien tarkoituksena oli tuottaa tietoa siitä, mikä olisi järkevin toimintatapa kyseessä olevalle kennelille.

Tutkimuksen tuloksena voitiin todeta, että koirankasvattajan on tilitettävä arvonnisäveroa liikevaihdon ylittäessä vähäisen liiketoiminnan rajan. Tuloveroa tulee maksaa mahdollisesta voitosta. Arvonnisäverovelvollisuus on kannattavaa elinkeinotoimintana harjoitettavassa koirankasvatuksessa.

Asiasanat: arvonnisävero, tulovero, harrastustoiminta, koirankasvatus, harmaa talous

Abstract

Jonna Vähäuski

The Guide of Dog Breeding Tax Obligation, Case: Kymenläänin Kennelpiiri ry,
58 pages, 1 appendix

Saimaa University of Applied Sciences

Faculty of Business Administration Lappeenranta

Degree Programme in Business Administration

Specialization in Accounting

Bachelor's Thesis 2012

Instructor: Mrs Tarja Muikku, Senior Lecturer

The purpose of this thesis was to examine the dog breeding taxation and to examine what the difference between leisure and business activities is. The objective was to draw up as clear as possible but comprehensive help for dog breeders. The theoretical part is based on the literature, the Tax Administration's instructions, and Internet sites. The theoretical part deals with a number of discrete issues, which are, however, closely related to the thesis. The emphasis is on value added tax and income tax examination. The theoretical part also deals with the black economy, dog breeding in Finland and leisure activities.

The empirical part of this thesis involves a case study, which has been analyzed by both qualitative and quantitative methods. As the study material has been used the bookkeeping and receipts of the kennel for one year. From documents have been studied how much this kennel has had operational costs during one year. There has been also used the interview, which is focused on providing professional knowledge and vision of the written sources in support of the examined problem. The purpose of the empirical part was to research how the value added tax effects on kennel business and its outcome, and how the outcome differs from the kennel of income and business taxes. The purpose of the calculations was to provide information on what would be the most sensible approach to the relevant kennel.

As a result of this thesis, it was found out that the dog breeder has to account for value added tax on sales in excess of the low operating limit. Income tax is required to pay on any profits. Value added tax obligation is most reasonable way to proceed when operating as an entrepreneur.

Keywords: value added tax, income tax, leisure activity, dog breeding, the black economy

Sisältö

1 Johdanto	6
1.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus.....	6
1.2 Opinnäytetyön tutkimusongelma ja tutkimusmenetelmä	7
1.3 Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys	8
2 Harmaa talous.....	9
2.1 Mitä on harmaa talous?	9
2.2 Harmaan talouden selvittäminen ja torjunta.....	11
2.3 Rangaistukset.....	13
2.4 Seuraukset verotuksessa	14
3 Koirankasvatus	15
3.1 Kasvatustoiminta Suomessa	15
3.2 Tilastotietoa	16
4 Harrastusluonteinen toiminta	17
4.1 Harrastus- ja liiketoiminnan ero	17
4.2 Verovapaan toiminnan rajat.....	18
4.3 Tappionvähennys	19
5 Verotus	19
5.1 Arvonlisäverotus	20
5.1.1 Arvonlisäverotus arvonlisäverovelvollisen näkökulmasta	22
5.1.2 Arvonlisäverotus koirankasvatuksessa.....	23
5.1.3 Vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi.....	24
5.1.4 Alarajahuojennus.....	25
5.2 Tulo- ja elinkeinoverotus.....	26
5.2.1 Luonnollisen henkilön tuloverotus	27
5.2.2 Ammatin- ja liikkeenharjoittajan tuloverotus	28
5.2.3 Koirankasvatustoiminnan tuloverotus	30
5.2.4 Erot luonnollisen henkilön ja elinkeinonharjoittajan tuloverotuksessa	31
5.2.5 Tappionvähennys	32
5.3 Yhteenveto verotuksesta	33
6 Case: Kymenläänin Kennelpiiri ry	34
7 Verovelvollisuuden tutkiminen.....	35
7.1 Tutkimuksen toteuttaminen.....	35
7.2 Tutkimustulokset.....	36
7.2.1 Milloin tulee ilmoittautua arvonlisäverovelvolliseksi?	37
7.2.2 Arvonlisäverovelvolliseksi hyväksyminen	37
7.2.3 Miten arvonlisäverovelvolliseksi hakeudutaan?	38
7.2.4 Ilmoittamisvelvollisuus ja arvonlisäveron tilitys	39
7.2.5 Toiminta arvonlisäverotuksen kannalta	39
7.2.6 Toiminta tuloverotuksen kannalta	44
8 Yhteenveto ja johtopäätökset.....	47
8.1 Arvonlisäveron vaikutus.....	49
8.2 Tuloveron vaikutus.....	51
8.3 Ehdotuksia uusille opinnäytetöille	52
Kaavat.....	54
Kuvat.....	54
Taulukot.....	54
Lähteet.....	55

Liitteet

Liite 1 Verohallinnon edustajan haastattelu

1 Johdanto

Harmaata taloutta esiintyy yhteiskunnassa päivittäin ja sen on arvioitu maksavan Suomelle 10–14 miljardia euroa vuodessa. Tästä määrästä noin 4–5 miljardia koostuu verotulojen menetyksestä. (Kansanuutiset 2011.) Ohjeita koirankasvatuksen verovelvollisuudesta on pidetty epäselvinä. Milloin toiminta luokitellaan harrastus- ja milloin elinkeinotoiminnaksi, aiheuttaa hämmennystä. Koirankasvatustoiminnassa verojen ja muiden maksujen maksamatta jättäminen ei ole yleensä rikollista ja tarkoituksenmukaista, vaan tahatonta ja tietämättömyydestä sekä selvien ohjeiden puuttumisesta johtuvaa. Tässä yhteydessä voidaan puhua harmaan talouden eri sävyistä, joissa koirankasvatus liittyy harmaan talouden tahattomampaan puoleen. Toki koirankasvattajakin voi jättää veroja tietoisesti maksamatta. Maksamattomat verot vaikuttavat koko yhteiskunnan toimintaan ja verorasituksen oikeudenmukaiseen jakautumiseen. Olivatpa maksettavat verot minkä suuruisia tahansa, jokaisen tulisi verorasituksen määrästä riippumatta kantaa kortensa kekoon.

Opinnäytetyön aihe valikoitui oman kiinnostuksen kohteen ja ohjaajan ehdotuksen perusteella. Alun perin työ lähti liikkeelle harmaan talouden ja talousrikollisuuden tutkimisesta, mutta tarkentui koirankasvatukseen ja harmaan talouden tahattomampaan ja ei-tiedostettuun osa-alueeseen, sillä selville ohjeille tuntui olevan kysyntää. Opinnäytetyön aihe on myös ajankohtainen etenkin harmaan talouden osalta.

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, miten harrastus- ja elinkeinotoiminnan harjoittaminen sekä niiden erot vaikuttavat koirankasvatukseen toimintaan ja verovelvollisuuteen. Opinnäytetyössä on tarkoitus selvittää, missä vaiheessa harrastustoiminta muuttuu elinkeinotoiminnaksi ja mihin tämä raja vedetään. Sillä, onko toiminta harrastus- vai elinkeinotoimintaa, on vaikutusta muun muassa arvonlisäverotukseen sekä siihen, verotetaanko toimintaa tuloverolain vai elinkeinoverolain mukaan. Tarkemmin aiheeseen perehdytään koirankasvatuksen maailmasta, sillä juuri kenneltoiminnassa harrastus- ja elinkeinotoiminnan rajaa voi olla vaikeaa määrittää. Siksi tuleekin selvittää muun muassa, mitä vai-

kutusta ammatinharjoittajana toimimisella olisi kennelin toimintaan ja miten tämä eroaisi harrastustoimintana harjoitettavasta koirankasvatuksesta. Työssä keskitytään koirankasvatuksen verollisuuteen Suomessa, joten työstä on rajattu ulkopuolelle esimerkiksi viennin arvonnalisäverovelvollisuus. Työssä ei myöskään käsitellä kennelin toimintaa muissa yritysmuodoissa kuin yksityisenä elinkeinonharjoittajana.

Aiheesta on pyritty laatimaan mahdollisimman selvät ohjeet toimeksiantajalle Kymenläänin Kennelpiiri ry:lle ja aluekouluttaja Nina Torrille. Nämä ohjeet auttavat ohjeistamaan koirankasvattajia ja/tai kenneleitä siinä, milloin niiden tulisi rekisteröityä arvonnalisäverovelvollisiksi. Selville ohjeille on tarvetta, sillä ne auttavat niin toimeksiantajan ohjeistusta kuin koirankasvattajienkin omaa toimintaa. Lisäksi näin torjutaan myös harmaan talouden niin sanottua tahattomampaa puolta. Tarkkojen ohjeiden avulla koirankasvattajat voivat toimia oikein ja maksaa veroja toiminnastaan silloin, kun kuuluukin.

1.2 Opinnäytetyön tutkimusongelma ja tutkimusmenetelmä

Tämän opinnäytetyön tutkimusongelma on, missä vaiheessa koirankasvattajan tulee maksaa toiminnastaan veroa. Lisäksi työlle on määritetty seuraavat tutkimuskysymykset:

- Milloin toiminnasta tulee arvonnalisäveroverollista?
- Milloin toimintaa verotetaan tuloverolain ja milloin elinkeinoverolain mukaan?
- Missä ja miten vedetään raja koirankasvattajan harrastustoiminnan ja elinkeinotoiminnan välillä?

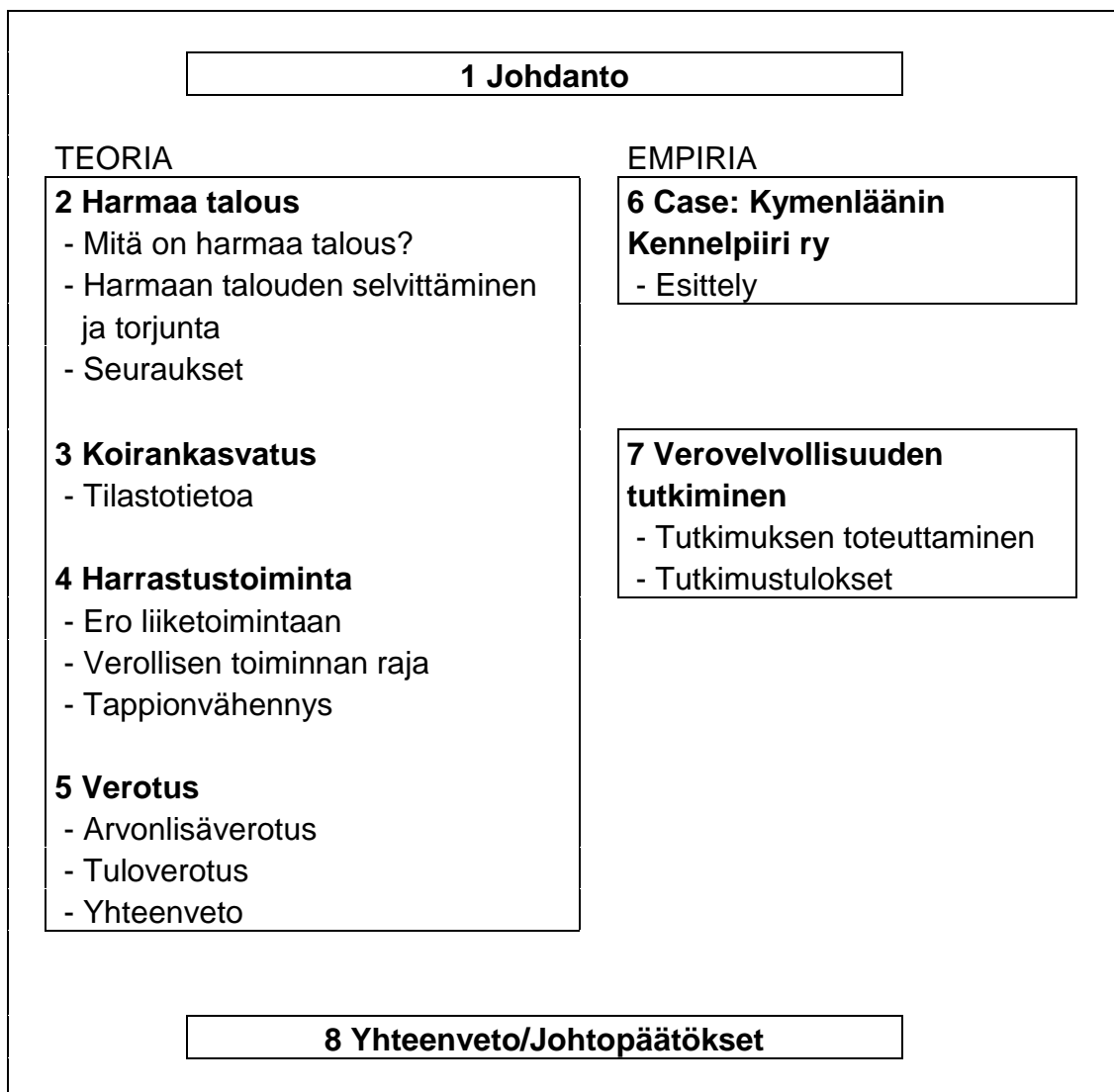
Tämä opinnäytetyö on case-tutkimus eli tapaustutkimus. Opinnäytetyössä käytetään kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän aineistona erään kennelin vuoden 2011 tositteita ja kirjanpitoa. Näistä tositteista tutkitaan, kuinka paljon kenneltoiminta aiheuttaa keskimäärin kuluja vuodessa.

Tutkimusmenetelmänä työssä käytetään myös kvalitatiivisia eli laadullisia menetelmiä teemahaastatteluna. Opinnäytetyössä haastatellaan uusien yritysten neuvontaan erikoistunutta Verohallinnon edustajaa. Haastattelun tarkoituksena

on saada yksityiskohtaiset ja selvät rajat tutkimusongelmaan. Haastattelulla saadaan myös ammattimaista tietoa ja näkemystä asiasta kirjallisten lähteiden tueksi.

1.3 Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys

Viitekehysten tarkoituksena on tuoda esille opinnäytetyön rakenne. Opinnäytetyö rakentuu neljästä eri osasta, jotka ovat johdanto, teoriaosa, empirinen osa ja yhteenveto (Kuva 1).

Kuva 1. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys

Johdannossa käsitellään opinnäytetyön aihetta, tutkimusongelmia ja tutkimusmenetelmiä. Teoriaosassa selvitetään aiheeseen liittyvää käsitteistöä ja syvennytään muun muassa harmaaseen talouteen, koirankasvatukseen ja kenneltoi-

mintaan, harrastustoimintaan sekä verotukseen niin arvonlisäverotuksen kuin tulo- ja elinkeinoverotuksen osalta.

Työn empiiriseen osaan kuuluu toimeksiantajan esittely sekä opinnäytetyön tutkimuksen toteuttaminen. Empiirisessä osassa tutkitaan esimerkkilaskelmien avulla, miten kennelin toiminta ja tulos muuttuu eri vaihtoehdoilla. Lisäksi syvennytään arvonlisäverovelvollisuuden käytäntöihin, muun muassa siihen, miten arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ilmoitaudutaan. Esimerkkikennelin tositteiden lisäksi empiriaosuuteen on saatu materiaalia Verohallinnon edustajan haastattelusta.

Viimeinen osa on yhteenveto, jossa on tarkoitus analysoida tutkimustuloksia ja koota yhteen opinnäytetyön pääkohdat. Yhteenvedossa pohditaan myös opinnäytetyöprosessin etenemistä.

2 Harmaa talous

Harmaata taloutta esiintyy päivittäin, mutta usein se voi olla lähes huomaamattonta. Tässä luvussa käsitellään harmaan talouden esiintymistä ja torjuntamahdollisuuksia sekä mahdollisia seurauksia.

2.1 Mitä on harmaa talous?

Harmaalla taloudella tarkoitetaan yritystoiminnassa tai muussa siihen rinnastettavassa toiminnassa tapahtuvaa lakisääteisten maksujen ja velvoitteiden laiminlyömistä. Sitä on muun muassa pimeä työnteko, sosiaalietuuksien väärinkäytökset ja yritystoiminnan verojen ja muiden maksujen maksamatta jättäminen. Yksittäisistä toimialoista harmaa talous on yleisintä rakennus- ja ravintola-alalla.

Aihe on ajankohtainen muun muassa siksi, että vuoden 2011 alussa tuli voimaan uusi laki harmaan talouden selvitysyksiköistä. Samalla verohallinnon yhteyteen perustettiin harmaan talouden selvitysyksikkö. Selvitysyksikön tehtävänä on edistää harmaan talouden torjuntaa tuottamalla ja jakamalla tietoa harmaasta taloudesta ja sen torjunnasta sekä laatia viranomaiselle velvoitteidenhoitoselvityksiä organisaatioista ja organisaatiohenkilöistä. (Finlex 2010.) Kyseisessä laissa määritellään ensi kertaa juridisesti se, mitä harmaa talous on. Se

on yrityksen tai muun organisaation toimintaa, jolla se välttää veroja, lakisääteisiä eläke-, tapaturma-, työttömyysvakuutus- tai tullimaksuja tai saa näistä perusteettomia palautuksia. (Kervinen 2011.)

Jos osa meistä jättää verot maksamatta ja veloitteet hoitamatta, koko yhteiskuntaa varten kerättävä verokertymä jää huomattavasti pienemmäksi. Tämä taas lisää muiden veronmaksuvelvollisuutta ja vaikeuttaa julkisella rahoituksella hoidetuista asioista huolehtimista, muun muassa terveydenhoitopalvelujen ja erilaisten tukien maksamista. Harmaa talous vahingoittaa myös rehellisten yrittäjien toimintaa sekä vääristää yleistä hintatasoa ja vaikuttaa muun muassa tarjolla olevien työpaikkojen määrään. Myös erilaisten palvelujen ja hyödykkeiden turvallisuus ja laatu kärsivät. Työntekijän kannalta tilanne on se, että työnteko ei kerrytä eläkettä, häntä ei ole vakuutettu tapaturmien varalta eikä hän ole oikeutettu esimerkiksi ansiosidonnaiseen sairauspäivärahaan. (Harmaa talous 2012a.)

Epärehillisesti toimivat yritykset saavat kilpailuetua jättämällä veroja ja muita maksuja maksamatta. Tämä johtaa siihen, ettei rehellisesti toimivilla yrityksillä ole enää resursseja työllistää kaikkia työntekijöitään esimerkiksi mahdollisen asiakkaiden menettämisen jälkeen. Pimeä työnteko vaikuttaa myös siten, että koulutus ja osaaminen jäävät hyödyntämättä, sillä harmaan talouden yritykset eivät useimmiten palkkaa koulutettuja työntekijöitä. (Harmaa talous 2012b.)

Harmaalle taloudelle otollinen kasvualusta löytyy aloilta, joissa työ on projektiluonteista ja työntekijöitä tarvitaan paljon. Esimerkiksi rakennusalalla pimeä työnteko ja yrityksen tulojen salaaminen verojen kiertämiseksi ovat yleisiä harmaan talouden ilmenemismuotoja. Ravintola-alalla yleistä on pimeästi maksetut palkat, veronkierto ja ohimyyntit, joissa ostotapahtumaa ei lyödä kassaan olenkaan. (Harmaa talous 2012c.)

Pimeästi toimiva yritys ei paitsi jätä veroja ja muita maksuja maksamatta, vaan voi olla myös riski työntekijälle esimerkiksi tapaturmavakuutuksen puutteen vuoksi. Harmaa talous aiheuttaa lisäksi työntekijöiden lainvastaista kohtelua, epäreiluja kilpailuolosuhteita yritysten välille sekä heikentää yleistä veromoraalia.

2.2 Harmaan talouden selvittäminen ja torjunta

Harmaata taloutta pyrkivät estämään useammat tahot kuin usein luullaan. Yleisimpiä näistä ovat Verohallinto ja Poliisi, mutta mukana ovat myös muun muassa Tulli, sisäasiainministeriö, Rakennusliitto, oikeusministeriö, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira sekä Suomen Yrittäjät. (Harmaa talous 2012a.) Arviolta vain noin joka kahdeskymmenes tapaus jää kiinni. On arvioitu, että harmaa talous maksaa Suomelle 10–14 miljardia euroa vuodessa, ja tästä määrästä noin 4–5 miljardia euroa on verotulojen menetystä. Kokonaisuudessaan harmaan talouden osuus Suomen bruttokansantuotteesta on arvion mukaan 6,9 prosenttia. (Kansanuutiset 2011.)

Harmaan talouden selvittämistä hankaloittaa se, että toimintatavat ja tekijät vaihtuvat jatkuvasti. Ongelma onkin jatkuvasti muotoaan muuttava. Keinoja selvittämiseen kuitenkin olisi, esimerkiksi nykyistä helpompi viranomaistietojen vaihto ja rekisteritietojen päivittäminen. Myös kiinnijäämisriskiä halutaan nostaa sijoittamalla lisää henkilöstöresursseja koko harmaan talouden torjuntaketjulle esitutkinnasta ulosottoon. Tähän sijoittamiseen käytetyt viranomaiskustannukset maksaisivat tutkimusten mukaan itsensä takaisin, sillä sijoittamisella saataisiin yhä useampia harmaan talouden tapauksia kiinni. Harmaaseen talouteen päästäisiin käsiksi myös muun muassa verovalvonnan avulla ja talousrikosten oikeusprosessien lyhentämisellä. (Eduskunta 2011.)

Verohallinnon keinoja harmaaseen talouteen puuttumiseen tai ylipäättään siihen, ilmoittaako yksityishenkilö taikka muu toimija tulojaan, ovat muun muassa tarkkailu ilmoitus- ja veronmaksuvelvollisuudesta sekä havaintojen tekeminen annettujen veroilmoitusten pohjalta. Havaintoja voidaan tehdä esimerkiksi yrityksistä erilaisten tunnuslukujen vaihteluiden osalta. Jos esimerkiksi myyntikate vaihtelee rajusti verrattaessa tilikausia toisiinsa, mutta toiminnan laajuus on pysynyt samalla tasolla, tämä voi herättää epäilyksiä tulojen ilmoittamatta jättämisestä. Tällaisissa tapauksissa Verohallinto voi lähettää asianosaiselle kirjallisen selvityspyynnön tilanteesta ja siitä, mistä vaihtelu johtuu. Jos selvitys ei kuulosta uskottavalta, voi Verohallinto ryhtyä verotarkastustoimenpiteisiin. Tällöin tarkastetaan, onko yrityksessä kaikki kunnossa, ja voidaan verrata kyseistä yritystä muihin saman toimialan yrityksiin. Verotarkastuksen tavoitteena on verotulojen

kertymisen turvaaminen sekä verorasituksen lainmukaisen jakautumisen varmistaminen. Selvityspyyntö voidaan toki lähettää myös yksityishenkilölle. (Lampinen 2012.)

Lisäksi Verohallinto, kuten muutkin viranomaistahot, voi päästä käsiksi harmaaseen talouteen ulkopuolisten antamien ilmoitusten perusteella. Verovalvonta jakautuu niin sanottuun perusvalvontaan, joka on Verohallinnon päivittäiseen toimintaan kuuluva valvonnan muoto sekä erityisvalvontaan, joka käsittää verotarkastukset. (Lampinen 2012.)

Edellä mainittujen valvonnan muotojen välimuotona voidaan pitää valvontaa, joka kohdistuu uusiin yrityksiin esimerkiksi tilanteissa, joissa veroilmoituksessa on jokin ongelma. Useimmiten tällaisissa tapauksissa on kyseessä tietämättömyys, mutta siitä huolimatta yritykseen voidaan tehdä valvontakäynti. Valvontakäynnin tarkoituksena on uuden yrittäjän ohjeistus ja tilanteen kartoitus, jotta virheet ja puutteet eivät toistuisi. Valvontakäyntejä voidaan tehdä myös ilmoittamatta etukäteen, esimerkiksi tilanteessa jossa epäillään yrityksen toimivan tarkoituksellisesti lain ja sääntöjen vastaisesti. Tällaiset valvontakäynnit edesauttavat myös harmaan talouden selvittämistä ja torjuntaa. Valvontakäyntien tarkoituksena on saada käsitys yrityksen taikka muun verovelvollisen toiminnan tosiasiallisesta tilanteesta. (Lampinen 2012.)

Verovalvonta keskittyy lähes aina kirjanpitoon, sillä kirjanpidon tulisi kuvastaa toiminnan todellista tilannetta, ja veroilmoitus tulisi antaa kirjanpidon taikka muiden tositteiden perusteella. Verotarkastuksissa nähdään, täsmäävätkö kirjanpito ja veroilmoitus keskenään. Verotarkastuksilla halutaan opastaa ja estää verotukseen liittyvien virheiden tekemistä sekä karsia väärinkäytöksiä. (Lampinen 2012.)

Poliisi osallistuu harmaan talouden selvittämiseen ja torjumiseen muun muassa talousrikostutkinnalla. Tulli puolestaan pyrkii torjumaan harmaata taloutta estämällä tuoteväärennösten ja piraattituotteiden markkinoille pääsyn. (Harmaa talous 2012c.) Myös ulosotolla pyritään ehkäisemään harmaata taloutta ja talousrikollisuutta. Tehokkaalla perinnällä voidaan puuttua esimerkiksi tilanteisiin, joissa omaisuutta siirretään velkojien ulottumattomiin. Lisäksi ilman velkomistuo-

miotakin ulosoton kautta voidaan periä esimerkiksi veroja, sakkoja ja vakuutusmaksuja. Tietojen salaaminen tai omaisuuden kätkeminen on säädetty rikoslaisissa rangaistavaksi, ja näissä yhteyksissä puhutaan velallisen epärehellisyydestä tai velallisen petoksesta. (Harmaa talous 2012d.)

Tärkeää olisi myös kiinnijäämisriskin nostaminen ja sen ylläpitäminen uskottavalla tasolla. Tällä hetkellä talousrikollisuudessa kiinnijäämisriski on vain noin 5–10 prosenttia. (Eduskunta 2011.) Uskottavuutta harmaan talouden torjuntaan saataisiin tehokkaalla jälkiseurannalla ja liiketoimintakiellon vaikuttavuuden parantamisella. Harmaaseen talouteen voi kuitenkin vaikuttaa myös yksityishenkilönä. Arkisilla valinnoilla, kuten pyytämällä kuitin ostoksista tai tekemällä ja teettämällä työt verokortilla, voi estää harmaan talouden toimintamahdollisuuksia (Harmaa talous 2012a).

Kuten jo aiemmin todettiin, koirankasvatuksessa verojen maksamattomuus ei useimmiten juonna juuriaan harmaasta taloudesta, vaan voi olla kyse tietämättömyydestä. Kuitenkin koirankasvattajankin tulisi maksaa toiminnastaan saamasta voitosta veroa, ja mikäli ei näin toimita, liikutaan harmaan talouden rajoilla.

2.3 Rangaistukset

Harmaaseen talouteen liittyy tekoja, jotka ovat rikoksia ja joista seuraa sakkoja tai vankeutta. Tällaisia ovat esimerkiksi:

- Pimeästä työstä maksettu/saatu palkka on jätetty kertomatta verotuksessa
- Tulojen valehteleminen poliisille sakotustilanteessa
- Väärän tiedon antaminen ulosotto- tai muille viranomaisille tai tiedon salaaminen.

Vastuuseen voi joutua niin yksittäinen henkilö kuin yritysikin. Yritys voidaan tuomita maksamaan sakkoja valtiolle enintään 850 000 euroa. Liiketoimintakiello eli uusien yritysten perustaminen ja ylläpitäminen voidaan kieltää pisimmillään seitsemän vuoden ajaksi yrittäjältä, joka on syyllistynyt talousrikokseen.

Suomessa määrättiin liiketoimintakieltoon vuosina 2005 – 2010 yli 1700 ihmistä. (Harmaa talous 2012d.)

Talousrikokselle ei ole rikoslaissa yleistä määritelmää, mutta niihin luetaan useita liiketoimintaan ja verotukseen liittyviä väärinkäytöksiä. Tavallisia talousrikoksia ovat esimerkiksi veropetos, kirjanpitorikos, velallisen petos ja velallisen epärehellisyys. Näiden rikosten enimmäisrangaistus on kaksi vuotta vankeutta. Törkeiden tekojen enimmäisrangaistus on neljä vuotta vankeutta. (Harmaa talous 2012d.)

2.4 Seuraukset verotuksessa

Veroilmoituksen antamatta jättäminen määräaikaan mennessä on Verohallinnon edustajan mukaan jopa usein toistuvaa. Mikäli ei anna veroilmoitustaan määräaikaan mennessä, Verohallinto lähettää asianomaiselle kirjallisen täydennyspyynnön, toiselta nimeltään veroilmoituksen antamiskehotuksen. Mahdollisen veronkorotuksen määrä riippuu muun muassa siitä, kuinka paljon veroilmoituksen antaminen on myöhästynyt. Sanktiot ovat isommat, mikäli Verohallinto on ehtinyt jo antaa asianomaiselle kirjallisen kehotuksen. (Lampinen 2012.)

Mikäli ei kehotuksesta huolimatta anna veroilmoitusta, verotus toimitetaan arvioverotuksena, jossa pyritään mahdollisimman tarkkaan arvioimaan tulot ja vähennyskelpoiset menot. Tämä verotusmenetelmä on nimensä mukaisesti arvio, ja yleensä verotettava määrä on suurempi kuin tapauksessa, jossa antaisi veroilmoituksella todelliset tulot ja vähennyskelpoiset menot. Tämä johtuu muun muassa siitä, että arvioverotuksen tulee olla mahdollisimman realistinen, muttei kuitenkaan epäreilu muita verotettavia kohtaan. Lisäksi suuremmalla verotuksella kannustetaan tulevaisuudessa antamaan veroilmoitus, jotta arvioverotusta ei tarvittaisi. (Lampinen 2012.)

Mikäli verovelvollinen ei palauta esitätettyä veroilmoitusta, veroilmoitus katsotaan annetun siinä muodossa, kuin tiedot ovat esitätetyllä veroilmoituksella. Mikäli verovelvollinen ei ole ilmoittanut veroilmoituksella muuta veronalaista tuloaan tai esimerkiksi esitätetyn veroilmoituksen vähennystiedot ovat aiheetto-

mia, eikä näitä virheitä korjata, verovelvollisen katsotaan laiminlyöneen ilmoittamisvelvollisuutensa. (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 606.)

Verovelvollisen tulisi aina säilyttää tositteet, kuten tilisiirtokuitit, kassakuitit ja palkkatodistukset siltä osin, kun esitetyyn veroilmoitukseen on tehty muutoksia kyseisten tositteiden pohjalta. Tositteet on nimittäin toimitettava veroviranomaiselle erikseen pyydettyä, ja mikäli verovelvollisella ei olekaan esittää tositteita, vaadittu vähennys voidaan hylätä tai jo myönnetty vähennys poistaa. Perusteettomasta vähennysvaatimuksesta voidaan määrätä veronkorotus. (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 606.) Veronkorotuksesta säädetään veromenettelylaissa. Perusteita veronkorotukseen voivat olla muun muassa veroilmoituksen myöhästyminen, veroilmoituksessa esiintyvät virheet ja puutteet sekä tarvittavien liitteiden ja lisätietojen puuttuminen. Veronkorotus näissä tapauksissa on enintään 150 euroa. (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 761–762.)

3 Koirankasvatus

Koirankasvatusta harjoitetaan yleisesti pienimuotoisena toimintana. Tästä huolimatta koirankasvatus on Suomessa erittäin korkeatasoista.

3.1 Kasvatustoiminta Suomessa

Suomessa koirien kasvattaminen on erittäin korkeatasoista, sillä rotujärjestöt ja -yhdistykset panostavat jalostustyöhön seuraamalla rotujensa terveyttä, myös luonteen ja rodun käyttötarkoituksen mukaisia ominaisuuksia. Monet rotujärjestöt neuvovat ja antavat suosituksia pentuetta harkitsevalle. Jokaiselle rodulle on oma rotujärjestö tai -yhdistys, joka on Suomen Kennelliiton jäsen. (Suomen Kennelliitto 2012a.)

Suomen Kennelliitolla on sen kouluttamia ja valtuuttamia kennelneuvoja, jotka toimivat oman kennelpiirinsä alueella ja toimivat yhteistyössä kennelpiirien, aluekouluttajien ja eläinsuojeluviranomaisten kanssa. Kennelneuvojan toimenkuvaan kuuluu kenneleiden ja koiranomistajien monipuolinen neuvominen koiranpitoon liittyvissä asioissa, ja tässä kenttätyö eli käynnit koirankasvattajien ja -omistajien luona ovat keskeisessä asemassa. (Suomen Kennelliitto 2012b.)

Koirankasvatustoimintaa voi Suomessa olla niin harrastus- kuin yritystoimintakin. Mahdollisia yritysmuotoja ovat liikkeen- tai ammatinharjoittaja/toiminimi, elinkeinoyhtymä/henkilöyhtiö eli avoin tai kommandiittiyhtiö, yhdistys tai osakeyhtiö. Usein kasvatustoiminta on sen verran pienimuotoista, että kyseeseen tulevat harrastustoiminta tai hyvin pienimuotoinen yritystoiminta. Jos esimerkiksi perustetaan osakeyhtiö kenneltoimintaa varten, on toiminnan oltava todella laajaa ja muiden yritysten tavoin sen on oltava liiketoimintaa tavoitteena tuottaa voittoa. (Lampinen 2012.)

3.2 Tilastotietoa

Suomen Kennelliitto rekisteröi vuonna 2011 noin 50 000 puhdasrotuista koiranpentua yli 300 eri rodusta. Rekisteröintien määrä on Kennelliiton tilaston mukaan pysynyt samalla tasolla vuodesta 2007 lähtien, mutta pudonnut pikkuhiljaa kohti vuotta 2011 mentäessä. Suomessa arvioidaan olevan noin 600 000 koiraa, joista puhdasrotuisia on noin 450 000. (KoiraNet-jalostustietojärjestelmä 2012; Suomen Kennelliitto 2012a.)

Vuosittain koiranpentuja teettää ja kasvattaa noin 8 000–10 000 kenneliä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kun vuosittain rekisteröidään noin 50 000 pentua, niin nämä 8 000–10 000 kenneliä ovat yhteensä tuon pentumäärän kasvattaneet. Suurella osalla kenneleistä pentueita on yksi vuodessa. Kenneleiden tarkkaa lukumäärää ei voitu Suomen Kennelliitosta vahvistaa, sillä ei ole olemassa tilastotietoa siitä, kuinka moni kennelimen omaava toimii vielä aktiivisesti. Rekisteröityjä kennelnimiä on kuitenkin huomattavasti enemmän kuin 8 000–10 000.

Valitettavasti tilastotietoa siitä, kuinka moni kennel on rekisteröity arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, ei Verohallinnoltakaan löydy, sillä kenneltoiminta on arvonlisäverotulojen saamisen ja verokertymän kannalta vähäistä, eikä sitä luokitella tärkeimmäksi tilastoitavaksi ja seurattavaksi asiaksi. Tämän perusteella ei toki pidä luulla, että yhdenkään kennelin ei tarvitsisi maksaa arvonlisäveroa, mutta tässä asiassa priorisoidaan verokertymän mukaan. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän yrityshaussa hakusanalla ”kennel” ja kriteereillä yksityinen elinkeinonharjoittaja löytyy yhteensä 98 kenneliä. Summittainen selailu arvonlisävero-

velvollisista osoittaa, että näistä löytyneistä kenneleistä 53 on liiketoiminnasta arvonlisäverovelvollisia ja 4:llä on status arvonlisäverovelvollinen alkutuottaja ja/tai kuvataiteilija. (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2012.)

4 Harrastusluonteinen toiminta

Harrastustoiminta käsitetään luonteeltaan pienimuotoisena ja satunnaisena, eikä sitä harjoiteta vakaassa ansiotarkoituksessa. Tyypillisesti harrastustoiminta kuuluu henkilön vapaa-aikaan, eikä hän saa tästä toiminnasta toimeentuloaan. Yleensä tuloja ei tule ollenkaan, tai ne ovat pienet verrattuna toiminnasta aiheutuneisiin kuluihin. Harrastustoimintaa ei siis määritellä pelkän kannattavuuden osalta, vaan myös toiminnan laajuus vaikuttaa siihen. (Blomqvist 2011.)

4.1 Harrastus- ja liiketoiminnan ero

Rajanveto koirankasvatuksen harrastus- ja elinkeinotoiminnan välillä voi olla hankalaa. Pääasiassa toiminta voidaan kuitenkin luokitella harrastustoiminnaksi, jos kasvatustoiminta ei ole kovin laajaa. Koirankasvatus on pienimuotoista esimerkiksi jos pentueita on silloin tällöin tai vaikka kerran vuodessa, koirat käsitetään enemmän lemmikkeinä, kuin tulonhankkimistarkoituksessa eikä kennelillä ole palkattua työvoimaa. Kuitenkin melko laajakin toiminta voidaan luokitella harrastustoiminnaksi, mikäli usean toimintavuoden jälkeenkään toiminnassa ei ole havaittavissa ansiotarkoitusta. Harrastustoimintaa harjoitetaan yleensä muun työn ohella, eikä mahdollisesti saatava tulo ole tämän vuoksi toimeentulon kannalta välttämätöntä. (Blomqvist 2011.)

Elinkeinotoiminnaksi luokiteltaessa kasvatustoiminta sen sijaan on hyvin laajaa ja tarjoaa toimijalle elinkeinon, kennelillä on mahdollisesti henkilökuntaa ja toimintaa varten on olemassa erilliset koiratilat. Elinkeinotoiminnassa koiria ei välttämättä käsitetä pelkiksi lemmikeiksi vaan niiden avulla ansaitaan elanto. (Blomqvist 2011.) Koirankasvatus elinkeinona ei ole mikään harvinaisuus, ja tällöin toimintaa voidaan verrata muidenkin alojen yritystoimintaan, tietysti toiminnan laajuuden mukaan. Useimmiten koirankasvatus on pienimuotoista ja toiminta on pääasiassa joko harrastustoimintaa tai yksityisenä elinkeinonharjoittaja toimimista.

Harrastustoimintaa varten hankittujen arvonlisäverollisten ostojen sisältämää arvonlisäveroa ei ole mahdollista vähentää kuten arvonlisäverovelvollisessa liiketoiminnassa. Harrastustoiminnasta voi vähentää tuloverotuksen osalta toimintaan kohdistuneita kuluja ainoastaan tulojen verran eli jos saa harrastustoiminnasta tuloa, siihen kohdistuneet kustannukset voidaan vähentää tuloverotuksessa. (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 398.) Harrastustoiminnasta saadut tulot ja niihin kohdistuneet menot tulisi ilmoittaa esitäytetyllä veroilmoituksella kohdassa ”Muut tulot” ja ”Muut kulut”.

Harrastustoimintaa harjoittava henkilö on toiminnastaan muistiinpanovelvollinen, eli tulojen ja menojen tulisi ilmetä tarvittaessa tositteista, kuten kuiteista. Muistiinpanovelvollisuus on myös toimijan oman edun mukaista, sillä jos toiminta vaikka myöhemmin muuttuisi elinkeinotoiminnaksi, olisi mahdollisesti vahvistamatta jäänyt tappio oikeus vähentää elinkeinotoiminnan tuloista. Elinkeinotoiminnasta toimija on sen sijaan kirjanpitovelvollinen. (Lampinen 2012.)

Verohallinto katsoo tapauksia harrastus- ja liiketoiminnan välillä myös yksilökohtaisesti. Siihen, onko kyseessä harrastustoiminta vai ei, vaikuttaa muun muassa se, onko toiminnassa havaittavissa yrittämisen riski. Näin on esimerkiksi silloin, jos toimija on tehnyt pääomasijoituksia, kuten hankkinut kalustoa toimintaansa varten. Tapauskohtaisia tilanteita on myös esimerkiksi, ettei harrastustoimintaa harjoittavalla toimijalla ole muita tuloja, jolloin tarkastelunäkökulma muuttuu pelkästä tulojen määrän seuraamisesta koskettamaan myös yrittämisen riskiä. Jos tavoitellaan elinkeinotoimintaa ja sitä halutaan verotettavan sen mukaisesti, toiminnasta tulee ilmetä Verohallinnolle sekä ansiotarkoitus että yrittämisen riski. Jotta toimintaa voitaisiin lisäksi pitää elinkeinonharjoittamisena, toimijan on oltava yrittäjähenkilönä ja toiminnan oltava määrätietoista ja vakaassa ansiotarkoituksessa harjoitettua. Onhan nimittäin mahdollista, että harrastustoimintana pidettyä toimintaa voidaan harjoittaa myös niin sanottuna pääelinkeinona, vaikkei siitä merkittäviä tuloja syntyisikään. (Lampinen 2012.)

4.2 Verovapaan toiminnan rajat

Mikäli harjoitetun liiketoiminnan liikevaihto tilikauden aikana ei ylitä 8 500 euron rajaa, ei tuloista tarvitse tilittää arvonlisäveroa, ellei ole hakeutunut vapaaehtoi-

sesti ja hyväksytty arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Tällöin toiminnan tulisi kuitenkin tapahtua liiketoiminnan muodossa, eikä harrastustoiminta riitä perusteeksi arvonlisäverovelvollisten rekisteriin hyväksymiselle.

Mikäli tuottojen ja kulujen erotus eli nettotulos on positiivinen, lasketaan kyseinen summa yhteen henkilön muiden verotettavien ansiotulojen kanssa ja verotetaan tuloverotuksessa henkilölle määritellyn henkilökohtaisen tuloveroprosentin mukaan. Mikäli voittoa ei synny eli menot ovat tuloja suuremmat, ei toiminnasta jouduta maksamaan myöskään tuloveroa.

4.3 Tappionvähennys

Mikäli toiminnan tulot ovat menoja suuremmat, toiminnasta syntyy voittoa, joka verotetaan ansiotulona (Suomen Asianajajaliitto 2008). Harrastustoiminnassa vähennettäviä menoja voidaan ottaa huomioon vain tulojen verran. Jos toiminnan menot ovat tuloja suuremmat, syntyy tappiota, jota ei vahvisteta. Harrastustoiminnan tappiota pidetään elinkustannusten luonteisena, eivätkä elantomenot ole vähennyskelpoisia, minkä vuoksi tappiota ei voida vahvistaa.

Harrastustoiminnasta aiheutunut tappio voidaan vähentää ainoastaan siinä tapauksessa, että toiminta muuttuu myöhemmin elinkeinotoiminnaksi ja tästä toiminnasta saa sen verran tuloja, että aiemmasta harrastustoiminnasta aiheutuneet vahvistamattomat tappiot voidaan vähentää. Tällaista menettelyä tulee toki hakea erikseen, eli tappiota ei vahvisteta automaattisesti, mikäli toiminta muuttuu elinkeinotoiminnaksi. (Lampinen 2012.)

5 Verotus

Tässä luvussa on käsitelty aluksi arvonlisäverotusta Suomessa. Ensin on lähdetty liikkeelle siitä, mitä arvonlisäverotus yleisesti tarkoittaa, ja sen jälkeen on käsitelty arvonlisäverotusta eri statuksella toimintaansa harjoittavien näkökulmasta. Tulo- ja elinkeinoverotuksen luku on jaettu samanlaisiin osa-alueisiin.

5.1 Arvonlisäverotus

Suomessa maksetaan arvonlisäveroa sellaisesta tavaroiden ja palveluiden mynnistä, joka tapahtuu liiketoiminnan muodossa. Kyseessä on kulutusvero, jonka kuluttaja maksaa ja myyjä tilittää valtiolle. Yleisesti liikkeen- ja ammatinharjoittajan tulisi rekisteröityä arvonlisäverovelvolliseksi, jos tilikauden (12 kk) liikevaihto ylittää 8 500 euroa eikä toiminta muutoin ole arvonlisäverotonta, esimerkiksi terveydenhuollon palvelut. Jos tilikausi on lyhyempi tai pidempi kuin 12 kuukautta, liikevaihto muunnetaan vastaamaan 12 kuukauden liikevaihtoa. Mikäli raja ei ylity, ei arvonlisäverovelvolliseksi tarvitse ilmoittautua. Hakeutuminen arvonlisäverovelvolliseksi on kuitenkin mahdollista myös, mikäli raja ei täyty, mutta tällöin toiminnan tulee tapahtua liiketoiminnan muodossa. (Verohallinto 2012a.)

Tilikauden liikevaihdon arvion tulisi olla realistinen, sillä jos tilikauden myynnin on arvioitu jäävän alle 8 500 euron rajan, mutta raja ylittyykin tilikauden aikana, arvonlisävero tulee tällöin suorittaa koko tilikauden mynnistä, ei vain 8 500 euroa ylittävältä osalta. Jos raja ylittyy kesken tilikauden, on ilmoitauduttava arvonlisäverovelvolliseksi. Arvonlisäverovelvolliseksi voidaan rekisteröidä takautuvasti tilikauden alusta. Tässä yhteydessä arvonlisävero on maksettava viivästyskorkeineen ja kausiveroilmoitukset annettava kohdekausittain. Mikäli kausiveroilmoitus annetaan määräpäivän jälkeen, menee siitä lisäksi myöhästymismaksu. Muun muassa näiden syiden vuoksi on tärkeää arvioida realistisesti sitä, ylittääkö tilikauden liikevaihto rajaa 8 500 euroa vai ei. Rajaa laskettaessa huomioidaan tavaroiden ja palvelujen verolliset myynnit sekä arvonlisäverolaisissa verottomiksi luokitellut myynnit, esimerkiksi vientimyynti ja yhteisömyynti. (Verohallinto 2012b.)

Arvonlisäverokantoja on useita eri tuotteiden ja palvelujen osalta. Yleinen verokanta on 23 %, muita ovat 0 %, 9 % ja 13 %. Muun muassa lääkkeiden ja sanomalehtien mynnissä käytetään 9 prosentin verokantaa, 13 prosentin verokanta koskee elintarvikkeita.

Arvonlisäveron määrän saa selville, kun veron perusteena oleva veroton hinta kerrotaan voimassa olevalla verokannalla eli arvonlisäveroprosentilla. Veron

perusteeseen eli verottomaan kokonaishintaan lasketaan mukaan kaikki hin-
nanlisät, jotka laskutetaan ostajalta, esimerkiksi laskutuslisät tai kuljetuskustan-
nukset. Siitä vähennetään kuitenkin asiakkaalle annetut alennukset, sillä veron
peruste on se kokonaishinta, jonka asiakas maksaa. Veron perusteella tarkoite-
taan sitä myynnin arvoa, josta lasketaan valtiolle tilitettävä arvonlisävero. (Tom-
peri 2008, 57.)

Esimerkki verollisen hinnan laskemiseksi	
Veroton hinta	1 000 €
Arvonlisäverokanta 23 %	230 €
Arvonlisäverollinen hinta	1 230 €

Taulukko 1. Verollisen hinnan laskeminen

Esimerkissä tuotteen veroton hinta on 1000 euroa. Siihen sovelletaan yleistä 23
%:n verokantaa. Arvonlisäveron määrä saadaan lisäämällä verottomaan hin-
taan 23 % eli $1000 \text{ €} \times 23/100 = 230 \text{ €}$. Lopullinen arvonlisäverollinen hinta
saadaan laskemalla yhteen veroton hinta ja arvonlisäveron osuus eli $1000 \text{ €} +$
 $230 \text{ €} = 1230 \text{ €}$.

Tuotteen tai palvelun hintaan sisältyvän arvonlisäveron määrän voi puolestaan
selvittää seuraavalla laskukaavalla: verollinen hinta x sovellettava verokanta /
(100+ sovellettava verokanta). Alla oleva esimerkki havainnollistaa laskukaa-
vaa.

Esimerkki verottoman hinnan laskemiseksi	
Verollinen hinta	1 000 €
Arvonlisäverokanta 23 %	187 €
Arvonlisäveroton hinta	813 €

Taulukko 2. Verottoman hinnan laskeminen

Esimerkissä tuotteen verollinen hinta on 1000 euroa. Siihen sovelletaan yleistä
23 %:n verokantaa. Arvonlisäveron määrä saadaan kertomalla verollinen hinta
luvulla 23/123 eli $1000 \text{ €} \times 23/123 = 187 \text{ €}$. Arvonlisäveroton hinta saadaan vä-
hentämällä arvonlisäveron osuus verollisesta hinnasta, eli $1000 \text{ €} - 187 \text{ €} =$
 813 € .

5.1.1 Arvonlisäverotus arvonlisäverovelvollisen näkökulmasta

Arvonlisävero on tarkoitettu kuluttajan maksettavaksi. Arvonlisäverollisessa myynnissä veroa maksetaan aina, kun tuote tai palvelu myydään, mutta myyjä on oikeutettu vähentämään arvonlisäveron sellaisen tavaran tai palvelun hinnasta, jonka hän on ostanut liiketoimintaansa varten toiselta arvonlisäverovelvolliselta. Näin kuluttajahintoihin ei sisällytetä arvonlisäveroa kahteen kertaan. (Verohallinto 2012a.) Vähennysoikeus kuitenkin edellyttää, että ostettu tuote tai palvelu on hankittu arvonlisäverollista liiketoimintaa varten, ja tavaran tai palvelun myyjän tulee olla toiminnastaan arvonlisäverovelvollinen ja merkitty arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Ostajan tulisi saada myös tosite, josta käy ilmi oston arvonlisäveron osuus. (Verohallinto 2012c.)

Arvonlisäveron tiedot tulee ilmoittaa kausiveroilmoituksella ja maksaa myyntien mukainen arvonlisävero kunkin ammatin- ja liikkeenharjoittajan oman ilmoitus- ja maksujakson mukaisesti joko kuukausittain, neljännesvuosittain tai kalenterivuosittain. Tilitettävän arvonlisäveron määrä saadaan, kun kuukauden tai kunkin arvonlisäverovelvollisen oman ilmoitusjakson aikana tapahtuneiden myyntien verosta vähennetään saman kuukauden tai vastaavasti oman ilmoitusjakson aikana tehtyjen vähennyskelpoisten ostojen vero. Näiden yhteismäärä ilmoitetaan kausiveroilmoituksella. (Verohallinto 2012a.)

Arvonlisäverovelvollisen on annettava myynnistä ostajalle lasku. Laskua koskevista vaatimuksista on olemassa erilliset ohjeet. Pääasiassa ostajalla on arvonlisäveron vähennysoikeus vain silloin, kun ostolasku sisältää kaikki arvonlisäverolaissa laskuilta vaadittavat tiedot. Tähänkin pääsääntöön on kuitenkin olemassa poikkeuksia ja verovirasto voi hyväksyä vähennyksen ilman lain vaatimusten mukaista tositetta, mikäli verovelvollinen kykenee osoittamaan olevansa vähennykseen oikeutettu. (Tomperi 2008, 59.) Vaatimukset laskumerkinnöistä ovat tarpeen niin verovalvonnan kuin ostajan vähennysoikeuden kannalta (Tomperi 2008, 71).

Vähittäiskaupassa ja muussa lähes yksinomaan yksityishenkilöille tapahtuvassa myyntitoiminnassa sovelletaan laskun kevennettyjä sisältövaatimuksia. Tällöin laskuissa tulee olla seuraavat tiedot:

- laskun antamispäivä
- myyjän nimi ja arvonlisäverotunniste (Y-tunnus)
- myytyjen tavaroiden määrä ja luonne sekä palvelujen luonne
- suoritettavan veron määrä verokannoittain tai veron peruste verokannoittain

Mikäli laskuihin sovelletaan kevennettyjä sisältövaatimuksia, laskuissa on mahdollista ilmoittaa hinnat arvonlisäverollisina, mikäli suoritettavan veron määrä on siihen merkitty. Veron perustetta ei tällöin tarvitse ilmoittaa. (Verohallinto 2012d.)

5.1.2 Arvonlisäverotus koirankasvatuksessa

Pentujen myyntiin sovelletaan yleistä arvonlisäverokantaa 23 %. Toimintaa varten tehtyjen hankintojen arvonlisävero puolestaan lasketaan verokannoittain. Esimerkiksi lääkkeissä sovelletaan verokantaa 9 %, puolestaan koiranruoassa 13 % ja koiratarvikkeissa 23 %.

Elinkeinotoiminnan perusteella verovelvolliseksi ei välttämättä katsota jouduttavan, vaan asia voidaan mieltää niin, että arvonlisäverovelvolliseksi päästään. Verovelvollisella on mahdollisuus tehdä vähennyksiä toiminnasta aiheutuneiden kulujen mukaan, jolloin arvonlisäveroa ei välttämättä tarvitsekaan maksaa. Varsinkin koirankasvatuksessa kuluja syntyy usein enemmän kuin tuloja. Täten vaikka liikevaihto ylittäisikin rajan 8 500 euroa tilikauden aikana, ei arvonlisäveroa tarvitse tilittää taikka sen saa veronhuojennuksena takaisin, mikäli toiminnasta on syntynyt arvonlisäveron sisältäviä ostoja niin paljon, että päästään rajan alapuolelle. Samoin, mikäli on hakeutunut arvonlisäverovelvolliseksi, mutta tilikauden liikevaihto jääkin alle 8 500 euron rajan, saa verovelvollinen huojennuksena koko tilikaudelta tilittävän arvonlisäveron. Tällöin myös arvonlisäverollisen toiminnan päättymisestä tulisi tehdä viipymättä ilmoitus Verohallinnolle (Verohallinto 2012e).

Koirankasvatuksessa arvonlisäveron sisältäviä ostoja voivat olla esimerkiksi koirien rehut, kenneltilojen rakentaminen ja ylläpito, koiratarvikkeet, pakettiauto, kilpailu- ja astutusmatkat, pentujen markkinointi, jalostuskoirien hankinta toisilta verovelvollisilta kenneleiltä tai tuonti ulkomailta sekä eläinlääkärikulut ja lääke-

keet. Tässä on lueteltu vain yleisimpiä koirankasvatuksen arvonlisäveron sisältäviä kuluja. Ison arvonlisäverotuksen ulkopuolisen kustannuserän muodostavat eläinvakuutukset ja kilpailuilmottautumiset. Eläinvakuutukset sisältävät vakuutusmaksuveron.

5.1.3 Vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi

Elinkeinonharjoittajalla tai muulla liiketoiminnan muodossa toimintaansa harjoittavalla on mahdollisuus hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi myös vapaaehtoisesti, vaikkei hän lain mukaan olisi arvonlisäverovelvollinen. Toiminnan täytyy kuitenkin tapahtua nimenomaan liiketoiminnan muodossa. Liiketoiminnaksi luokitellaan vakaassa ansiotarkoituksessa tapahtuva, ulospäin suuntautunut, itsenäinen ja jatkuva toiminta, johon sisältyy yrittäjäriski (Verohallinto 2012f.)

Kun elinkeinonharjoittaja on hakeutunut arvonlisäverovelvolliseksi ja hänet on hyväksytty ja lisätty arvonlisäverorekisteriin, tuotteet ja palvelut myydään tämän jälkeen verollisena eli hintaan lisätään arvonlisäveron määrä. Vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuminen olisi perusteltua esimerkiksi silloin, kun toimintaan liittyy arvonlisäveron sisältäviä menoja, jotka siis tulisivat verovelvollisuuden myötä vähennyskelpoisiksi. (Verohallinto 2012g.)

Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin voi toki hakeutua kuka vain, mutta hakemukset käsitellään Verohallinnossa tapauskohtaisesti. Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ei hyväksytä toimijaa, joka ilmeisin perustein hakeutuisi rekisteriin vain saadakseen vähentää arvonlisäveron sisältävät kulut muiden verovelvollisten kustannuksella eikä itse tilittäisi arvonlisäveroa missään toimintansa vaiheessa. Jotta rekisteriin hyväksytään, täytyy ainakin jossain vaiheessa toimintaansa saada voittoa, eli tulot ovat suuremmat kuin vähennyskelpoiset menot. Toisin sanoen jos on rekisteröitynä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, täytyy voittoa ja siitä valtiolle tilitettävää arvonlisäveroa syntyä ainakin jossakin vaiheessa toimintaa. Valitettavasti tähän ei ole olemassa mitään tiettyä sääntöä esimerkiksi siitä, kuinka monta vuotta toimija voi olla arvonlisäverovelvollisten rekisterissä tilittämättä arvonlisäveroa, vaan nämä katsotaan tapauskohtaisesti. (Lampinen 2012.)

Mikäli Verohallinnolle ei pystytä vakuuttamaan tai näyttämään, että toiminta muuttuisi tulevaisuudessa kannattavammaksi, on tämä peruste poistaa toimija arvonlisäverovelvollisten rekisteristä. Mikäli tehtävät vähennykset arvonlisäverollisista ostoista ovat suuremmat kuin myynnin perusteella tilitettävä arvonlisävero olisi, ei arvonlisäveroa tällöin tilitetä. Mikäli siis tilitettävää arvonlisäveroa ei synny useammankaan toimintavuoden aikana, voidaan rekisteriin hyväksytty toimija poistaa arvonlisäverovelvollisten rekisteristä. Tämä on myös peruste vapaaehtoisesti hakeutuvan hakemuksen hylkäämiseen. (Lampinen 2012.)

5.1.4 Alarajahuojennus

Mikäli tilikauden veroton liikevaihto jää alle 22 500 euron, maksettavasta arvonlisäverosta voi saada veronhuojennusta, jonka määrä riippuu yrityksen liikevaihdosta. Tässä yritysmuodolla ei ole merkitystä, vaan veronhuojennuksen voivat saada kaikki arvonlisäverovelvolliset. Mikäli liikevaihto on enintään 8 500 euroa, arvonlisäverovelvollinen saa huojennuksena koko tilikaudelta tilitettävän arvonlisäveron. Maksettavaa arvonlisäveroa huojennetaan osittain, mikäli liikevaihto ylittää 8 500 euroa, mutta on alle 22 500 euroa.

Huojennusta ei kuitenkaan voi saada, mikäli tilikauden ostoista kertynyt arvonlisävero on suurempi kuin myynneistä maksettavan veron määrä, eli tilikaudelta suoritettava vero tai kaavan mukainen huojennus on negatiivinen. (Verohallinto 2012e.) Verovelvollisen tulee ilmoittaa ja maksaa tilikauden tilitettävät verot normaalisti, ja hakemuksesta verovirasto palauttaa liikaa maksetun veron määrän tilikauden päätyttyä (Tomperi 2008, 71). Arvonlisäverovelvollisuuden alarajaan liittyvää huojennusta sovelletaan tilikausiin, jotka ovat alkaneet 1.1.2004 tai sen jälkeen (Verohallinto 2012h).

Alarajahuojennus ei ole verovapaata tuloa, joten se verotetaan tuloverotuksessa veronalaisena tulona. Tuloutusvuosi riippuu siitä, käytetäänkö verovelvollisen verotuksessa suorite- vai maksuperustetta. Suoriteperusteella tarkoitetaan sitä, että menot ja tulot kirjataan sille päivälle, jolloin hyödyke on fyysisesti liikkunut myyjältä ostajalle, eli sillä ei ole vaikutusta, milloin raha liikkuu. Maksuperusteella puolestaan tarkoitetaan sitä, että menot ja tulot kirjataan sille päivälle, jona maksu suoritetaan. Ammatinharjoittaja voi pitää kirjanpitonsa yhdenkertaisena

ja maksuperusteisena. Yhdenkertainen kirjanpito tarkoittaa sitä, että kirjaus tehdään vain yhdelle tilille. Liikkeenharjoittajan on pidettävä kirjanpitonsa kahdenkertaisena ja suoriteperusteisena. Kahdenkertainen kirjanpito tarkoittaa puolestaan sitä, että kirjaus tehdään aina vähintään kahdelle tilille.

5.2 Tulo- ja elinkeinoverotus

Luonnollisella henkilöllä voi olla kolme eri tulolähdettä, joita ovat elinkeinotoiminnan, maatalouden ja muun toiminnan muodostama henkilökohtainen tulolähde. Tämä tulolähdejako vaikuttaa siihen, minkä verolain mukaan verotettava tulo määritetään. Elinkeinotoiminnan tulojen veronalaisuudesta ja menojen vähennyskelpoisuudesta säädetään elinkeinoverolaissa (EVL); luonnollisten henkilöiden ja muiden kuin liikkeen- tai ammatinharjoittajien verotettava tulo määräytyy puolestaan tuloverolain (TVL) perusteella (Tomperi 2009, 11). Eri tulolähteistä saadut tulot jaetaan tulon luonteen mukaan pääoma- ja ansiotuloihin. Tulolähteitä käsitellään verotuksessa erillään, eli kunkin tulolähteen verotettava tulo ilmoitetaan veroilmoituksella. Kuitenkin lopullisessa tuloverotuksessa eri tulolähteistä saadut pääomatulot lasketaan yhteen ja verotetaan tuloverolain mukaan. Ansiotuloille tehdään samoin. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että jos verovelvollinen on saanut toisesta tulolähteestä 1 000 euroa voittoa ja toisesta 1 000 euroa tappiota, verovelvollisen tosiasiallinen tulo on nolla. (Ojala 2005.)

Suomessa tuloveroja kerätään henkilöiden ja yritysten tuloista ja voitoista valtiolle, kunnille, seurakunnille ja Kansaneläkelaitokselle (Veronmaksajat 2012a). Valtion tulovero, kunnallisvero, kirkollisvero ja yhteisön tulovero sekä Kansaneläkelaitokselle suoritettavien sairausvakuutuksen maksujen määrä tulevat maksettaviksi kunkin verotettavan tulon perusteella. Verotettava tulo saadaan, kun veronalaisista tuloista vähennetään mahdolliset vähennyskelpoiset menot ja muut vähennykset. Elinkeinotoiminnan verotettava tulo eli yritystulo saadaan selville samalla periaatteella. Yksityishenkilön ja elinkeinonharjoittajan vähennyskelpoisia menoja voivat olla esimerkiksi matkakulut. (Tomperi 2009, 11.)

Tuloverotuksessa pääsääntö on, että kaikki tulot ovat veronalaisia, jollei laissa nimenomaisesti säädetä toisin. Verovelvollisella on oikeus vähentää tuloistaan

niiden hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot eli luonnolliset vähennykset. (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 22.) Ainoastaan elantomenot eivät ole vähennyskelpoisia.

Sekä yksityishenkilön että yrittäjän tulot jaetaan pääoma- ja ansiotuloiksi. Pääomatulosta maksetaan veroa valtiolle, sen sijaan ansiotulosta maksetaan veroa valtiolle, kunnalle ja seurakunnalle. Pääomatuloina verotetaan muun muassa korkotulo, vuokratulo sekä luovutusvoitto. (Tomperi 2009, 22.) Pääomatulosta maksetaan veroa 30 prosentin mukaan vuodesta 2012 alkaen. Verotus on muuttunut progressiiviseksi, eli jos verotettavaa pääomatuloa on yli 50 000 euroa, ylimenevältä osalta veroprosentti on 32. Aiemmin pääomatulon veroprosentti on ollut suuruudeltaan 28 eikä progressiivista pääomatulon verotusta ole ollut. (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 449.) Ansiotuloja ovat kaikki ne tulot, joita ei ole määritelty pääomatuloiksi tai verovapaiksi tuloiksi, esimerkiksi palkka- ja eläketulot (Tomperi 2009, 26).

Verovuodella tarkoitetaan ajanjaksoa, jonka aikana saaduista tuloista on maksettava veroa. Yleisesti ajanjaksona käytetään kalenterivuotta. (Tomperi 2009, 12.) Verovuoden loputtua verovelvollinen antaa määräaikaan mennessä veroilmoituksen. Veroilmoituksessa tulisi ilmoittaa kaikki verovuoden aikana saadut tulot, siis myös koirankasvatuksesta ja pentujen myynnistä saadut tulot. Kuitenkaan sitä, miten moni koirankasvattaja todellisuudessa näin tekee, ei ole tutkittu. Verotuksen toimittamista koskevat säännökset tulevat verotusmenettelylaista (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 603). Veromenettelylain 7.1 §:n mukaan verovelvollisen tulee ilmoittaa veronalaiset tulonsa, niistä tehtävät vähennykset, tiedot varoista ja veloista sekä muut mahdolliset verotukseen vaikuttavat tiedot verotusta varten veroviranomaiselle (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 605).

5.2.1 Luonnollisen henkilön tuloverotus

Henkilökohtaisina tuloina verotetaan kaikki muut tulot, jotka eivät kuulu elinkeinotoiminnan tai maatalouden tuloihin, esimerkiksi palkka- ja eläketulot (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 23). Puhtaalla ansiotulolla tarkoitetaan sitä tuloa, joka saadaan vähentämällä veronalaisesta ansiotulosta luonnolliset vähennykset (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 491.)

Vähennykset ansiotulosta on tuloverolaissa jaettu seuraavasti:

- tulonhankkimismenoihin eli luonnollisiin vähennyksiin
- puhtaasta ansiotulosta tehtäviin vähennyksiin valtion- ja kunnallisverotuksessa
- puhtaasta ansiotulosta tehtäviin vähennyksiin kunnallisverotuksessa

(Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 470.)

Verovelvollisen, vaikkei toimisi elinkeinonharjoittajan statuksella, tulee merkitä toimintaansa vuoden aikana liittyvät tulot ja niihin kohdistuvat menot muistiin ja säilyttää tositteet. Muistiinpanovelvollisuus koskee elinkeinotoiminnan ulkopuolelle jäävää tulonhankkimista, josta verovelvollinen ei ole kirjanpitovelvollinen. Tositteet tulee säilyttää kuusi vuotta verovuoden päättymisen jälkeen. Jos tiedot ovat oikein esitetyllä veroilmoituksella, tositteita ei ole pakko säilyttää, mutta se on kuitenkin suositeltavaa. Säilyttämisvelvollisuus koskee niitä tositteita, jotka liittyvät esitetyyn veroilmoituksen lisäyksiin ja korjauksiin. (Verohallinto 2012i.)

Muu kuin elinkeinonharjoittajana toimiva ilmoittaa toiminnastaan saamansa nettotulot esitetyllä veroilmoituksellaan. Tällöin tulo verotetaan ansiotulona. Muut ansiotulot kuin palkkatulot ilmoitetaan veroilmoituksen ilmoitusosan kohdassa 1.4 Muut ansiotulot, elleivät ne ole verottomia. Koska kyseessä ei ole ammatin- tai liikkeenharjoittaja, joka antaisi toiminnastaan oman veroilmoituksen, ilmoitetaan tulot ja niihin liittyvät menot lomakkeella 15 Taiteilijan ja freelancerin tulot, ja nettotulos siirretään tähän mainittuun kohtaan Muut ansiotulot. Mikäli tulos on negatiivinen, se ilmoitetaan veroilmoituksen ilmoitusosan kohdassa 3.4 Tulonhankkimiskulut/Muut kulut. (Veronmaksajat 2012b.)

5.2.2 Ammatin- ja liikkeenharjoittajan tuloverotus

Harjoitettu liike- ja ammattitoiminta muodostaa elinkeinotoiminnan tulolähteen. Liiketoiminta tapahtuu liikkeenharjoittajan omaan lukuun ja omalla vastuulla, ja liikkeenharjoittajalla on riski toiminnasta. Ammatinharjoittaminen on liikkeenharjoittamista suppeampaa toimintaa eikä ammatinharjoittaja asetu välttämättä riskeille alttiiksi. (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 22.) Toisin sanoen ammatin-

harjoittaminen perustuu omaan ammattitaitoon, esimerkkinä suutarin ammatti. Kirjanpitolain mukaan ammatinharjoittaja voi pitää kirjanpitonsa yksinkertaisena ja maksuperusteisena. Liikkeenharjoittaminen taas ei välttämättä perustu tietyn alan osaamiseen, vaan voidaan käyttää esimerkiksi nimitystä sekatavarakauppias. Liikkeenharjoittaja on velvollinen pitämään kirjanpitonsa kahdenkertaisena ja suoriteperusteisena. Eroa liikkeen- ja ammatinharjoittamisen välillä voisi myös kuvata sillä, että useimmiten ammatinharjoittaja työskentelee kotoaan käsin ja yksin eli hänellä ei ole ulkopuolista työvoimaa. Liikkeenharjoittamisen sijaan on laajempaa toimintaa, ja liikkeenharjoittajalla voi olla erillinen toimipaikka ja ulkopuolista työvoimaa hoitamassa käytännön töitä. (Lampinen 2012.) Nämä tosin ovat vain karkeita esimerkkejä kuvaamaan eroa näiden kahden käsitteen välillä.

Yksityistä elinkeinonharjoittajaa verotetaan luonnollisen henkilön tapaan. Verotettava tulo muodostuu yrityksen tuloksesta. Pääomatuloa on elinkeinotoimintaan kuuluvalla pääomatulon laskentaperusteelle laskettu 20 %:n vuotuinen tuotto, ja sen ylittävä osa on ansiotuloa. Nettovarallisuus on yrityksen varojen ja vähennyskelpoisten velkojen erotus, kun siihen lisätään 30 % viimeisen 12 kuukauden aikana maksettujen palkkojen määrästä, saadaan pääomatulo-osuuden laskentaperuste. Halutessaan elinkeinonharjoittaja voi vaatia pääomatulo-osuudeksi vain 10 % tai 0 % pääomatulon laskentaperusteesta, ja vaatimus on tehtävä veroilmoituslomakkeella ennen verotuksen päättymistä. (Verohallinto 2012j.) Nettovarallisuutta laskettaessa huomioon ei oteta verovelvollisen yksityistalouteen kuuluvia varoja ja velkoja, eikä muuta sellaista taseeseen sisältyvää omaisuutta, joka ei kuulu elinkeinotoimintaan (Tomperi 2009, 29). Elinkeinoiminnan verotettavasta tulosta säädetään elinkeinoverolaissa. Mikäli puoliso harjoittavat elinkeinotoimintaa yhdessä, yritystulon pääomatulo-osuus sekä ansiotulo-osuus jaetaan heidän kesken (Blomqvist 2011).

Tuloverotusta varten liikkeen- ja ammatinharjoittaja ilmoittaa elinkeinotoiminnan tiedot veroilmoituslomakkeella 5. Ammatin- ja liikkeenharjoittajan on jätettävä veroilmoitus huhtikuun alussa tilikaudesta riippumatta; palautuspäivä on ilmoitettu veroilmoituslomakkeella. Ammatin- tai liikkeenharjoittaja voi antaa veroilmoituksensa myös sähköisesti. Ammatin- ja liikkeenharjoittajan verotettava tulo

saadaan kirjanpidosta. Kirjanpito ja tilinpäätös, samoin kuin tilikauden tositteet, liiketapahtumia koskeva kirjeenvaihto sekä muu mahdollinen kirjanpitoon liittyvä aineisto on säilytettävä vähintään kuusi vuotta. Tämä aika lasketaan sen vuoden lopusta, jonka aikana tilikausi on päättynyt. (Taloushallintoliitto 2012.)

5.2.3 Koirankasvatustoiminnan tuloverotus

Koirankasvattajaakin verotetaan luonnollisena henkilönä, ellei hän toimi elinkeinonharjoittajana kasvatustyössään. Tällöin toiminnasta syntyneet tulot ja aiheutuneet kulut tulisi ilmoittaa omalla veroilmoituksellaan. Koirankasvatustoiminnassa tuloja syntyy muun muassa pentujen myynnistä ja astutusmaksuista. Vähennykselpoisia kuluja koirankasvatuksessa ovat esimerkiksi pentujen rekisteröinnistä aiheutuneet kulut, eläinlääkärikulut, markkinointikulut, tarvikkeiden hankinta sekä ruokintakulut. Tulo koirankasvatuksesta voi kuulua niin henkilökohtaiseen, elinkeinotoiminnan kuin maatalouden tulolähteeseen. Jotta pystyttäisiin toimimaan koirankasvatuksessa esimerkiksi ammatinharjoittajana, toiminnan täytyy tapahtua liiketoiminnan muodossa. Muutoin toiminta luokitellaan harrastustoiminnaksi ja mahdollinen tuotto verotetaan ansiotulona. (Blomqvist 2011.)

Mikäli koirankasvatus on harrastustoimintaa, on mahdollista vähentää saaduista tuloista niiden hankkimisesta aiheutuneet kulut. Mikäli kulut ovat suuremmat kuin tulot, syntyy tappiota, jota harrastustoimintana koirankasvatusta harjoittava ei voi vähentää muista tuloista. Mikäli koirankasvattaja toimii elinkeinonharjoittajana, hän voi vähentää samat kulut tuloistaan kuin harrastustoiminnan harjoittajakin, mutta lisäksi hänellä on mahdollisuus tappion vähennykseen tulevasta elinkeinotoiminnan tuloksesta, jolloin verorasitus pienenee.

Puhuttaessa tuloverotuksen vähennysoikeudesta ei pidä sekoittaa sitä aiemmin käsiteltyyn arvonlisäveron vähennysoikeuteen. Tuloverotuksessa tuloista saa vähentää tulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneita kuluja. Esimerkiksi harrastustoiminnan harjoittajalla nettotulos lasketaan yhteen hänen muiden tulojensa kanssa, ja tästä summasta suoritetaan verotus henkilökohtaisen veroprosentin mukaan. Arvonlisäverotuksessa puolestaan arvonlisäverovelvollinen saa vähentää toimintaansa varten hankituista tavaroista ja palveluista niiden

sisältämän arvonlisäveron. Aluksi lasketaan arvonlisävero liikevaihdon perusteella ilman vähennyksiä, ja saadusta summasta vähennetään vähennyskelpoinen arvonlisäveron määrä, jolloin saadaan lopullinen tilitettävä arvonlisävero.

5.2.4 Erot luonnollisen henkilön ja elinkeinonharjoittajan tuloverotuksessa

Ero luonnollisen henkilön ja elinkeinonharjoittajan tuloverotuksessa on se, että elinkeinonharjoittajalla on oikeus vähentää liiketoiminnan harjoittamisesta mahdollisesti aiheutunut tappio muista tuloista. Harrastustoiminnan harjoittajalla tätä tappionvähennysoikeutta ei ole eikä mahdollista harrastustoiminnan tappiota siksi vahvisteta verotuksessa.

Tulonhankkimisvähennyksenä huomioidaan palkkatulon hankkimisesta aiheutuneita kuluja, ja vähennetään automaattisesti 620 euroa palkkatulosta. Tulonhankkimismenoiksi katsotaan esimerkiksi ammattikirjallisuuden hankkimiskustannukset, työasunto, varsinaisista työmatkoista aiheutuneet kulut, kotona sijaitsevasta työhuoneesta aiheutuneet kustannukset sekä tulonhankinnassa käytettävien tietokoneiden ja tietoliikenneyhteyksien aiheuttamat menot. Tulonhankkimisvähennyksessä ei oteta huomioon asunnon ja työpaikan välisiä matkakuluja, työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksuja eikä työttömyyskassamaksuja vaan ne vähennetään erikseen. (Henkilöasiakkaan vero-opas 2012.)

Luonnollisina vähennyksinä kaikilla verovelvollisilla on oikeus vähentää tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneita kuluja (TVL 29.1 §). Mikäli tulonhankkimisesta aiheutuneet kulut ovat tuloja suuremmat, tulonhankkimiskulut voidaan vähentää verovelvollisen muista ansiotuloista. (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 470.) Yleisesti luonnollisella henkilöllä vähennyskelpoisia kuluja ovat esimerkiksi kodin ja työpaikan välisen matkan aiheuttamat kulut, joissa omavastuuosuus on 600 euroa. Tämä koskee esimerkiksi kaikkia tavallisia palkansaajia.

Luonnollisen henkilön verotusvuotena käytetään aina kalenterivuotta. Elinkeinoharjoittajalla verotusvuotena käytetään joko kalenterivuotta tai vaihtoehtoisesti sitä tilikautta tai niitä tilikausia, jotka ovat kalenterivuonna päättyneet. Kirjanpitovelvollisen verovuosi poikkeaa siis kalenterivuodesta, mikäli tilikautena ei ole kalenterivuosi. (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 22.)

5.2.5 Tappionvähennys

Tappiot vahvistetaan pääsääntöisesti tulolajeittain ja tulolähteittäin. Luonnollisen henkilön tulolajeja ovat ansio- ja pääomatulolaji, ja tappio voidaan vahvistaa molempiin tulolajeihin. Kuitenkaan esimerkiksi pääomatulolajin vahvistettua tappiota ei saa vähentää ansiotuloista eikä päinvastoin. Tulolähteitä ovat elinkeinotoiminnan, maatalouden ja muun toiminnan muodostama henkilökohtainen tulolähde. Toisen tulolähteen tappiota ei voi vähentää toisen tulolähteen tulosta. Tämä tulolähdesidonnaisuus koskee valtion- ja kunnallisverotusta. Elinkeino- toiminnassa verovuoden tappio vähennetään elinkeinotoiminnan tulolähteen tulosta seuraavan 10 vuoden aikana tulon syntymisen mukaan. Elinkeinonharjoittajalla on kuitenkin mahdollisuus vaatia tappio vähennettäväksi myös tulolähteen ulkopuolisista tuloista. Tällöin vähennys tehdään verovuoden pääomatu- loista. (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 23, 589.)

Mikäli ei ole syntynyt pääomatuloa, mistä tappion voisi vähentää, voi hyödyntää alijäämähyvitystä ansiotulojen verotuksessa. Tällöin tappio tulee vähennettä- väksi ansiotulosta määrätystä veroista. Alijäämällä tarkoitetaan tilannetta, jossa pääomatuloihin kohdistuvat menot ylittävät pääomatulojen määrän. Pääomatu- lolajin alijäämä lasketaan kaavalla 1:

$$\begin{aligned} & \text{Pääomatulot} \\ & - \text{Tulonhankkimismenot} \\ & - \text{Tulolähteen tappio} \\ & - \text{Korot} \\ & = \text{Alijäämä (mikäli negatiivinen) (1)} \end{aligned}$$

Alijäämähyvitys on suuruudeltaan pääomatulon tuloveroprosentin mukainen eli 30 prosenttia pääomatulon alijäämästä vuonna 2012. Alijäämähyvityksen enimmäismäärä on kuitenkin 1400 euroa. Alijäämähyvityksen laskennassa ote- taan huomioon samana verovuonna syntynyt pääomatulolajin alijäämä. (Henki- löverotuksen käsikirja 2012, 449–450.) Mikäli alijäämää syntyy, verovelvollisella on oikeus alijäämähyvitykseen, joka vähennetään ensisijaisesti ansiotulosta valtiolle maksettavasta tuloverosta (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 453).

Jos tappiota ei voida vähentää pääomatulosta eikä alijäämähyvityksenä ansiotuloista maksettavista veroista, se jää tappioksi pääomatulolajiin (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 434). Elinkeinotoiminnan tappio on mahdollista vähentää pääomatuloista vain tappiovuonna, ja mikäli tappio on vahvistettu elinkeinotulolähteeseen, sitä ei enää verotuksen päätyttyä voida siirtää vähennettäväksi pääomatulosta. Tappio vahvistetaan kyseiseen tulolähteeseen, ellei sitä erikseen pyydetä vähennettäväksi pääomatuloista. (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 435.)

Jos toimijalla ei ole elinkeinonharjoittajan statusta, hänellä ei ole oikeutta vähentää mahdollista tappiota, koska tällöin toiminta katsotaan harrastustoiminnaksi. Harrastustoiminnan tappio on vähennettävissä vain tilanteessa, jossa harrastustoiminta muuttuu myöhemmin elinkeinotoiminnaksi. Tällöin on mahdollista saada vähennettyä harrastustoiminnan vahvistamaton tappio elinkeinotoiminnan tuloksesta. (Lampinen 2012.)

5.3 Yhteenveto verotuksesta

Verotuksen näkökulmasta kaikki tulot ovat veronalaisia, ellei niitä ole laissa nimenomaisesti säädetty verovapaiksi, ja koirankasvatuksessa ne verotetaan joko harrastustoiminnan, elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulona. Tulot jaetaan pääoma- ja ansiotuloiksi. Luonnollisen henkilön tuloverotuksesta säädetään tuloverolaissa; elinkeinonharjoittajan tuloverotuksesta säädetään sen sijaan elinkeinotuloverolaissa. Verovelvollisella on oikeus vähentää tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot eli luonnolliset vähennykset. Jokaisen verovelvollisen, myös koirankasvattajan, tulee ilmoittaa veronalaiset tulonsa, niistä tehtävät vähennykset, tiedot varoista ja veloista sekä muut tarvittavat tiedot. Mikäli verovelvollinen ei ilmoita tulojaan, hänelle voidaan määrätä veronkorotus. Tämän vuoksi myös harrastustoiminnasta saadut tulot on tärkeää ilmoittaa veroilmoituksella, sillä verorasitus varsinkaan pienimuotoisesti harjoitetusta toiminnasta ei usein ole suuri. On paljon epäedullisempää maksaa verojen lisäksi vielä veronkorotusta, mikäli ei ole ilmoittanut veronalaisia tulojaan.

Harrastustoimintaan liittyvät kuitit tulee säilyttää siltä osin, kuin niiden perusteella on tehty muutoksia ja lisäyksiä esitetyyn veroilmoitukseen. Elinkeinotoiminnan harjoittaminen sen sijaan tuo mukanaan kirjanpitovelvollisuuden.

Arvonlisäveroa maksetaan sellaisesta tavaroiden ja palveluiden myynnistä, joka tapahtuu liiketoiminnan muodossa. Arvonlisävero on kulutusvero, jonka kuluttaja maksaa ja myyjä tilittää valtiolle. Arvonlisäveroa tulee maksaa, mikäli liikevaihto ylittää 8 500 euroa eikä toiminta muutoin ole arvonlisäverotonta. Arvonlisäverovelvollinen saa vähentää tilitettävästä arvonlisäverosta toimintaansa varten toiselta arvonlisäverovelvolliselta hankkimiansa tavaroiden ja palvelujen arvonlisävero-osuuden, ja näin kuluttajahintoihin ei sisällytetä arvonlisäveroa kahteen kertaan. Arvonlisäverovelvollisuus tuo mukanaan kyseisen veron raportointivelvollisuuden, eli liikevaihdon määrän mukaan myynnistä suoritettava ja hankintojen perusteella vähennettävä arvonlisäveron määrä ilmoitetaan ja tilitetään joko kuukausittain, neljännesvuosittain tai kalenterivuositain.

Koiranpentujen myyntiin sovelletaan yleistä arvonlisäverokantaa 23 %. Vähennykelpoisia ostoja ovat esimerkiksi koirien rehut, koiratarvikkeet, pentujen markkinointi sekä eläinlääkärikulut ja lääkkeet. Koirankasvatustoiminnassakin vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuminen olisi perusteltua esimerkiksi silloin, kun toimintaan liittyy arvonlisäveron sisältäviä menoja. Näitä koirankasvatustoiminnassa löytyy.

Oikeudenmukaisen verorasituksen jakautumiseksi kaikkien on tärkeää ilmoittaa tulonsa, ovatpa ne harrastus- tai elinkeinotoiminnan tuottoja. Näin ehkäistään myös omalta osaltaan harmaata taloutta.

6 Case: Kymenläänin Kennelpiiri ry

Työn toimeksiantaja on Kymenläänin Kennelpiirin aluekouluttaja Nina Torri. Kymenläänin kennelpiiri toimii Suomen Kennelliiton alaisena. Kennelliitto perustettiin vuonna 1889, ja se toimii 1800 suomalaisen koiraharrastusyhdistyksen katto-organisaationa. Alun perin järjestäytyneen kenneltoiminnan katsotaan alkaneen Suomessa 1889, jolloin perustettiin ruotsin- ja suomenkielinen Finska

Kennelklubben eli Suomen Kennelklubi. Suomen Kennelliitto ja Finska Kennelklubben yhdistyivät vuonna 1962. (Suomen Kennelliitto 2012c.)

Tällä hetkellä Kennelliitolla on yli 145 000 jäsentä. Liitto on alansa asiantuntija ja jakaa tietoa koira-asioissa. Liiton tarkoituksena on edistää nimenomaan puhdasrotuisten koirien kasvattamista sekä parantaa yleisesti koiranpitoa Suomessa. Se toimii myös koirien kasvattajien ja harrastajien yhdyssiteenä ja keskusjärjestönä sekä koiraharrastuksen etujärjestönä. Liitto ajaa koirien etuja niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Kennelliitto julkaisee myös Koiramme-lehteä, joka on suosittu koira-alan asiantuntijalehti ja Suomen suurin koiralehti, jolla on yli 380 000 lukijaa. (Suomen Kennelliitto 2012a.) Lisäksi Kennelliitto antaa yleistä jalostusta koskevaa neuvontaa, vastaa koirien rekisteröinnistä, kennelnimistä, terveystutkimustulosten tallentamisesta, tunnistusmerkintäasioista ja kennelneuvontatoiminnasta (Suomen Kennelliitto 2012d). Yhteensä Suomen Kennelliiton alaisia kennelpiirejä on Suomessa 19 (Suomen Kennelliitto 2012e).

Kymenläänin Kennelpiirin toimintaan kuuluu muun muassa ohjaus ja neuvonta sekä erilaiset koulutukset, esimerkiksi kasvattajakurssit. Lisäksi se järjestää erilaisia kokeita sekä näyttelykoulutuksia ja -ohjausta. Kymenläänin Kennelpiirillä on lisäksi useita jäsenyhdistyksiä. (Kymenläänin Kennelpiiri ry 2012.)

7 Verovelvollisuuden tutkiminen

Tässä luvussa käsitellään opinnäytetyön empiriaosuutta. Käsiteltäviä asioita ovat tutkimuksen toteuttaminen sekä tutkimustulokset.

7.1 Tutkimuksen toteuttaminen

Empiriaosuudessa on laadittu vaihtoehtoisia esimerkkilaskelmia muun muassa siitä, kannattaako arvonlisäverovelvollisuus ja mitä vaikutuksia sillä on esimerkiksi koirankasvatustoiminnan tulokseen. Aineistona esimerkkilaskelmissa on käytetty erään kennelin tositteita ja kirjanpitoa vuodelta 2011. Tuona vuonna kyseisellä kennelillä ei ole ollut pentueita, mutta laskelmat on laadittu niin, että pentueita olisi ollut, sillä näin laskelmiin saadaan kyseiselle vuodelle myös tuloja. Tämän avulla voidaan havainnollistaa vähennysoikeuden merkitystä muun

muassa sen kannalta, onko arvonlisäverovelvollisuus koirankasvatuksessa kannattavaa vai ei. Arvonlisäverovelvollinen elinkeinonharjoittaja tai muu liiketoiminnan muodossa toimintaa harjoittava saa vähentää liiketoimintaansa varten hankkiemiensa tavaroiden ja palveluiden sisältämän arvonlisäveron, mutta jos ei ole arvonlisäverovelvollinen, ei ole myöskään tätä vähennysoikeutta.

Tositteiden ja kirjanpidon lisäksi aineistona on käytetty Verohallinnon edustajan haastattelua. Hänen toimenkuvansa liittyy keskeisesti uusien yritysten neuvontaan veroasioissa, joten tästä haastattelusta on saatu paljon hyödyllistä tietoa niin teoria- kuin empiriaosuuteenkin.

7.2 Tutkimustulokset

Aluksi tutkimuksessa käsitellään sitä, milloin kennelin tulee ilmoittautua arvonlisäverovelvolliseksi, millä perustein kennel hyväksytään arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ja miten ilmoittautuminen/hakeutuminen käytännössä tapahtuu. Tämän jälkeen käsitellään verovelvollisuuden kannattavuutta ja vaikutuksia erään kennelin vuoden 2011 tositteisiin ja kirjanpitoon pohjautuvien laskelmien avulla.

Kokoluokaltaan esimerkkikennel käsittää 5–7 koiraa. Kustannukset perustuvat oikeisiin tositteisiin ja kirjanpitoon, joskin niihin on lisätty muun muassa pentujen markkinointikustannuksia. Laskelmat on kuitenkin pyritty laatimaan mahdollisimman todenmukaisina. Esimerkkikennelin keskimääräinen pentumäärä yhdessä pentueessa on kuusi pentua, joten laskelmissa on käytetty samaa lukumäärää. Laskelmien vertailukelpoisuuden vuoksi pentuemäärä on 2–4, vaikka arvonlisäverovelvollisuuden raja ylittyisikin. Laskelmissa pyritään tuomaan esille se, mitä merkitystä arvonlisäverovelvollisuudella on kennelin tulokseen. Tästä syystä myyntituotot ja kustannukset ovat alun perin ennen vähennyksiä samat molemmissa tilanteissa, olipa kennel arvonlisäverovelvollinen tai ei. Pennun myyntihinta on kaikissa laskelmissa sama eli 1 200 euroa, sillä se vastaa parhaiten todellisuutta.

Arvonlisäverovelvollisen kennelin laskelmista on vähennetty kustannuksista suoraan ostoihin sisältyvän arvonlisäveron määrä, sillä liikevaihtokaan ei sisällä arvonlisäveroa. Ensimmäinen laskelma, eli ei-arvonlisäverovelvollinen kennel,

toimii vertailuaineistona muille laskelmille, joissa sama kennel on arvonlisäverovelvollinen. Arvonlisävero-osuuden jälkeen käsitellään kennelin toimintaa tuloja elinkeinoverotuksen osalta tosineaineiston ja niistä tehtyjen laskelmien pohjalta.

7.2.1 Milloin tulee ilmoittautua arvonlisäverovelvolliseksi?

Arvonlisäverovelvolliseksi tulisi ilmoittautua aina sellaisen liiketoiminnan harjoittajan, jonka liikevaihto tilikauden aikana ylittää 8 500 euroa. Mikäli liikevaihto on alle kyseisen rajan, arvonlisäverovelvollisten rekisteriin voi hakeutua vapaaehtoisesti. Tässä nimenomaan ilmoittautuminen koskee tilannetta, jossa kyseinen raja ylittyy ja arvonlisäveroa pitää sen vuoksi tilittää. Hakeutuminen puolestaan koskee tilannetta, jossa kyseinen raja ei ylity. Vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvollisten rekisteriin hyväksymisen tekee Verohallinto tapauskohtaisesti. Päätökselle täytyy toki löytyä hyvät perustelut eli esimerkiksi, jos hakemusta ei hyväksytä, täytyy olla näyttöä siitä, ettei tuloja uskota kertyvän useammankaan tilikauden aikana eikä tilitettävää arvonlisäveroa tällöin syntyisi. (Lampinen 2012.)

Arvonlisäverovelvollisten rekisteristä voidaan myös poistaa jo sinne ilmoittautunut/hyväksytty arvonlisäverovelvollinen, mikäli hän ei enää täytä kriteerejä rekisterissä olemiseen. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi toiminnan pienentyminen siten, ettei tilitettävää arvonlisäveroa enää syntyisi. Tällöin rekisteriin ei voi jäädä sen perusteella, että on siellä aiemmin ollut, vaan arvonlisäveroa olisi tilitettävä ainakin jossakin toiminnan vaiheessa. (Lampinen 2012.)

7.2.2 Arvonlisäverovelvolliseksi hyväksyminen

Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin hyväksytään kenneltoimintaa liiketoiminnan muodossa harjoittavat toimijat, eli toimintaa harjoitetaan suunnitelmallisesti vaakaassa ansiotarkoituksessa. Elinkeinotoiminnan ei välttämättä tarvitse olla päätoimista, vaan myös sivutoiminen toiminta voi olla elinkeinotoimintaa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että toimijalla voi olla kenneltoiminnan lisäksi muukin elannon lähde, vaikka kenneltoimintaa harjoitettaisiin elinkeinotoimintana. (Lampinen 2012.)

Arvonlisäverovelvolliseksi ei kuitenkaan hyväksytä, ellei kenneltoiminnasta odoteta joskus saatavan voittoa. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa sitä, ettei arvonlisäverovelvollisten rekisteriin hyväksytä kenneliä tai muutakaan toimijaa vain sen perusteella, että se voisi vähentää tuotoistaan vähennyskelpoiset menot. Tilikauden tulos ei siis lähtökohtaisesti voi aina olla tappiollinen, vaikka se olisi sitä esimerkiksi muutaman ensimmäisen tilikauden ajan. Tämä koskee vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuvia. Pääsääntönä on lisäksi, että mikäli toimintaa verotetaan tuloverolain mukaan, ei kenneliä hyväksytä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. (Lampinen 2012.)

Sen sijaan rekisteriin tulisi aina ilmoittautua verovelvolliseksi, mikäli säädetty raja tilikauden liikevaihto 8 500 euroa ylittyy. Verohallinnon asiakkaana verovelvolliseksi ilmoittautuneen toimijan odotetaan ainakin jossakin vaiheessa tekevän voittoa, josta hänen täytyy tilittää arvonlisäveroa valtiolle. Mikäli tilitettävää arvonlisäveroa ei koko toiminnan aikana muodostuisi, verovelvollinen käyttäisi epäoikeudenmukaisesti vain menojen vähennysoikeuden muiden verovelvollisten kustannuksella. (Lampinen 2012.)

Jos on jo muusta toiminnasta, esimerkiksi alkutuottajana, arvonlisäverovelvollisten rekisterissä, tällöin myös muun muassa kenneltoiminta katsottaisiin arvonlisäverovelvolliseksi. Tämäkin voidaan ratkaista tapauskohtaisesti, ja jos esimerkiksi kennel pystyisi osoittamaan luotettavasti, ettei kenneltoiminta ylitä vähäisen liiketoiminnan rajaa, voitaisiin se jättää arvonlisäverotuksen ulkopuolelle. (Lampinen 2012.)

7.2.3 Miten arvonlisäverovelvolliseksi hakeudutaan?

Mikäli kyseessä on uusi yritys, tulee käyttää perustamisilmoituslomaketta. Jo olemassa oleva yritys hakeutuu arvonlisäverovelvolliseksi yritysmuodon mukaisella Y-lomakkeella. Arvonlisäverovelvolliseksi ei voi hakeutua takautuvasti, vaan yritys merkitään verovelvolliseksi ilmoituksen saapumispäivästä lähtien. Mikäli yrityksellä on jo käytössään Y-tunnus, hakeudutaan tai ilmoitaudutaan arvonlisäverovelvolliseksi Y6-muutosilmoituslomakkeella. (Verohallinto 2012b.)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja ilmoittautuu tai hakeutuu arvonlisäverovelvolliseksi Y3-lomakkeella eli yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisilmoituksel-

la. Lomakkeella on erikseen kohdat arvonlisäverovelvolliseksi ilmoittautumiselle ja hakeutumiselle sekä toimijalle, joka ei katso olevansa arvonlisäverovelvollinen esimerkiksi vähäisen liiketoiminnan vuoksi.

7.2.4 Ilmoittamisvelvollisuus ja arvonlisäveron tilitys

Arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröidyn yrityksen on annettava tiedot arvonlisäverosta kausiveroilmoituksella ja maksettava myyntiensä perusteella määräytyvä arvonlisävero verotilille. Ilmoitukset ja maksut suoritetaan joko kuukausittain, neljännesvuosittain tai kalenterivuositain yrityksen oman ilmoitus- ja maksujakson mukaisesti. (Verohallinto 2012a.)

Normaalisti kausiveroilmoitus annetaan kuukausittain, ja maksu on suoritettava viimeistään kohdekautta seuraavan toisen kuukauden 12. päivään mennessä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi tammikuulta tilitettävä arvonlisävero tulisi maksaa viimeistään maaliskuun 12. päivään mennessä. Pienet yritykset ovat oikeutettuja pidennettyyn ilmoitus- ja maksujaksoon, mikäli liikevaihto on enintään 25 001–50 000 euroa. Tällöin kausiveroilmoitus tulee antaa ja maksu suorittaa kolmen kuukauden välein. Mikäli liikevaihto on enintään 25 000 euroa, kausiveroilmoitus ja maksusuoritus tulisi tapahtua kalenterivuosittain. (Kirjanpitoimisto Aravuori Oy 2012.)

7.2.5 Toiminta arvonlisäverotuksen kannalta

Liikevaihdolla tarkoitetaan myyntituloja, josta on vähennetty alennukset ja välittömät verot, kuten arvonlisävero. Alla olevissa laskelmissa liikevaihto saadaan siis kertomalla myyty pentumäärä niiden verottomalla hinnalla. Kahdessa ensimmäisessä laskelmassa liikevaihto syntyy kahden pentueen kasvattamisesta ja myymisestä tilikauden aikana. Laskelmat eroavat toisistaan siinä, että arvonlisäverovelvollinen on oikeutettu vähentämään toiselta arvonlisäverovelvolliselta toimintaansa varten hankituista ostoista ja palveluista niiden sisältämän arvonlisäveron.

Esimerkkilaskelmien pentueessa on keskimäärin kuusi pentua ja ne myydään hintaan 1 200 euroa/pentu. Hinta on sama, olipa kennel arvonlisäverovelvollinen tai ei. Tämä tilanne kuvastaa paremmin todellisuutta, sillä jos arvonlisäve-

rovelvollinen kennel lisäisi pennun myyntihintaan arvonlisäveron osuuden 23 %, olisi olemassa riski, ettei lähes neljänneksen kalliimpia pentuja saisi myytyä.

Esimerkkikenneliltä olen saanut tietooni yhden pentueen kasvattamisen kuluiksi noin 1 720 euroa. Nämä ovat normaaleja pennutuksen kuluja. Jos esimerkiksi joudutaan tekemään keisarinleikkaus tai tapahtuu jotain muuta yllättävää, kulut nousevat tästä arviosta. Pennutuksen kustannusten lisäksi olen ottanut laskelmaan mukaan normaalin kenneltoiminnan kustannukset perustuen esimerkkikennelin vuoden 2011 tositteisiin ja kirjanpitoon. Normaalin toiminnan kustannukset ovat noin 6 535 euroa ja ne jakautuvat pääpiirteittäin seuraavasti: koiranruoka 1 750 euroa, koiratarvikkeet 1 100 euroa, eläinlääkintä 1 350 euroa, koirien osto 1 600 euroa ja näyttelymaksut 215 euroa. Loput kustannukset koostuvat muun muassa luentomaksusta ja ammattikirjallisuudesta. Varsinaisia kustannuksia on laskenut vakuutuskorvauksena saatu summa 877 euroa, mikä on otettu kustannuksissa huomioon. Laskelmissa tuotot ja kustannukset on otettu huomioon yhden vuoden toiminnan ajalta.

Arvonlisäverolaskelmien tulossarake ei välttämättä kuvaa toiminnan lopullista tulosta, sillä siinä ei ole vielä huomioitu tuloverotusta. Näissä laskelmissa keskitytään selvittämään arvonlisäveron osuutta, ja seuraavassa luvussa käsitellään tuloverotuksen osuutta. Lisäksi kannattaa ottaa huomioon, että laskelmien luvut on laskettu excel-taulukolla, jossa luvut pyöristetään. Tämän vuoksi laskeminen käsin saattaa tuottaa eri tuloksen. Erot eivät kuitenkaan ole merkittäviä.

Ensimmäisessä laskelmassa kennel ei ole ilmoittautunut arvonlisäverovelvolliseksi, vaikka käytännössä niin kuuluisi kyseisessä esimerkissä toimia. Koska kennel ei ole ilmoittautunut arvonlisäverovelvolliseksi, ei sillä ole myöskään oikeutta vähentää hankintojen arvonlisäveron osuutta.

Toiminta ei-arvonlisäverovelvollisena	
Liikevaihto	14 400 €
– Kustannukset	9 975 €
Tulos	4 425 €
Tilitettävä arvonlisävero	0 €

Taulukko 3. Kennelin toiminta ei-arvonlisäverovelvollisena

Liikevaihto lasketaan kertomalla myyty pentumäärä 12 myyntihinnalla 1 200 euroa. Kustannukset pohjautuvat esimerkkikennelin yhden vuoden toiminnan ja kahden pennutuksen kustannuksiin. Tämä tilanne ei kuitenkaan vastaa lain mukaista toimintaa, sillä liikevaihto ylittää 8 500 euroa. Mikäli tämä myöhemmin ilmenee, kennel joutuu tilittämään liikevaihdostaan arvonlisäveron ja maksamaan mahdolliset veronkorotukset ja myöhästymismaksut.

Mikäli sama kennel on arvonlisäverovelvollinen, sillä on oikeus vähentää kustannuksista arvonlisäveron osuus. Siksi kustannukset eroavat toisistaan näiden kahden laskelman välillä, vaikka ostovaiheessa kennel joutuu maksamaan hankinnoistaan saman verran. Nyt liikevaihto muodostuu 12 pennun arvonlisäverottomasta hinnasta eli 976 euroa/pentu. Kustannuksista on vähennetty hankintojen arvonlisäveron osuus.

Toiminta arvonlisäverovelvollisena, liikevaihto alle 22 500€	
Liikevaihto	11 707 €
– Kustannukset	8 957 €
Tulos	2 751 €
Myynnistä suoritettava vero	2 693 €
– Hankinnoista vähennettävä vero	1 019 €
Tilitettävä arvonlisävero	1 674 €
– Alarajahuojennus	1 290 €
Lopullinen vero	383 €

Taulukko 4. Kennelin toiminta arvonlisäverovelvollisena liikevaihdon ollessa alle 22 500 euroa

Myynnistä suoritettava vero lasketaan suoraan liikevaihdosta ja sen määrä on 23 %. Hankinnoista vähennettävä veron osuus on laskettu suoraan esimerkkikennelin yhden vuoden tositteista sekä kahden pennutuksen kustannuksista. Kun liikevaihto ylittää vähäisen liiketoiminnan rajan 8 500 euroa, mutta jää alle 22 500 euroa, kennel on oikeutettu alarajahuojennukseen. Tilitettävä arvonlisävero saadaan vähentämällä myynnin arvonlisäverosta hankintojen vähennyskelpoinen arvonlisävero. Kennelin tulee maksaa arvonlisäveroa tilitettävän määrän mukaan eli 1 674 euroa, mutta se saa tästä palautuksena alarajahuojennuksen määrän 1 290 euroa, jolloin lopulliseksi maksettavaksi arvon-

lisäveroksi jää 383 euroa. Alarajahuojennus riippuu liikevaihdosta ja se laske-
taan seuraavalla kaavalla 2:

$$\text{vero} - \frac{(\text{liikevaihto} - 8\,500) \times \text{vero}}{14\,000} \quad (2)$$

Kaavassa verolla tarkoitetaan liikevaihdon perusteella laskettua tilitettävää ar-
vonlisäveroa. Jakaja 14 000 saadaan rajan 22 500 euroa ja vähäisen liiketoi-
minnan rajan 8 500 euroa erotuksena. Esimerkissä alarajahuojennus lasketaan
seuraavasti yllä olevaa kaavaa käyttäen $1\,674 \text{ €} - (11\,707 \text{ €} - 8\,500 \text{ €}) \times 1\,674$
 $\text{€} / 14\,000 \text{ €}$, josta saadaan tulokseksi 1 290 €. Tämä alarajahuojennus vähenne-
ttään tilitettävän arvonlisäveron määrästä 1 674 euroa, jolloin lopulliseksi veroksi
jää 383 euroa.

Verovelvollisen tulee itse laskea huojennukseen oikeuttava määrä ja ilmoittaa
se tilikauden viimeisellä kausiveroilmoituksella. Tiedot ilmoitetaan kunkin arvon-
lisäverovelvollisen oman ilmoitusjakson perusteella joko tilikauden viimeisen
kuukauden tai kalenterivuoden viimeisen kohdekauden kausiveroilmoituksella.
(Verohallinto 2012e.)

Seuraavassa laskelmassa on tilanne, jossa kennel on kasvattanut ja myynyt
tilikauden aikana neljä pentuetta eli yhteensä 24 pentua, jolloin liikevaihto ylittää
rajan 22 500 euroa. Veroton myyntihinta on 976 euroa/pentu. Verollinen pennun
hinta on täten 1 200 euroa 23 prosentin arvonlisäverokannan mukaan. Normaali-
lin kenneltoiminnan kulujen lisäksi pennutuksista aiheutuu nyt kuluja neljän pen-
tueen mukaan eli yhteensä 12 164 euroa. Liikevaihto saadaan suoraan kerto-
malla pentujen määrä 24 verottomalla hinnalla 976 euroa. Tilitettävän arvon-
lisäveron määrän saa selville, kun kuukauden tai vaihtoehtoisesti tilikauden
myyntien verosta vähennetään saman kuukauden tai vastaavasti tilikauden os-
toihin sisältyneet arvonlisäverot.

Toiminta arvonlisäverovelvollisena, liikevaihto yli 22 500€	
Liikevaihto	23 424 €
– Kustannukset	12 164 €
Tulos	11 260 €
Myynnistä suoritettava arvonlisävero	5 388 €
– Hankinnoista vähennettävä arvonlisävero	1 252 €
Tilitettävä arvonlisävero	4 136 €

Taulukko 5. Kennelin toiminta arvonlisäverovelvollisena liikevaihdon ylittäessä 22 500 euroa

Koska liikevaihto ylittää 22 500 euroa, tässä laskelmassa ei oteta huomioon alarajahuojennusta, kuten edellisessä esimerkissä. Tilitettäväksi arvonlisäveron määräksi saadaan 4 136 euroa.

Alla olevassa laskelmassa kennelin liikevaihto on alle 8 500 euroa. Jotta esimerkkikennelin ei lain mukaan tarvitsisi maksaa arvonlisäveroa, se voi kasvat-
taa ja myydä enintään yhden pentueen vuodessa; muutoin vähäisen liiketoimin-
nan raja ylittyy. Kuten laskelmasta käy ilmi, kustannuksia yhdestä pentueesta ja
kennelin normaalista toiminnasta syntyy kuitenkin enemmän kuin tuloja. Mikäli
toiminta jatkuu samankaltaisena useamman vuoden, ei kenneliä välttämättä
edes hyväksyttäisi arvonlisäverovelvollisten rekisteriin tai ainakin se poistetta-
isiin sieltä, mikäli tilitettävää arvonlisäveroa ei syntyisi useampaan vuoteen. Nä-
mä ovat aina tapauskohtaisia tilanteita.

Toiminta ei-arvonlisäverovelvollisena, liikevaihto alle 8 500 euroa	
Liikevaihto	7 200 €
– Kustannukset	8 255 €
Tulos	– 1 055 €
Tilitettävä arvonlisävero	0 €

Taulukko 6. Kennelin toiminta ei-arvonlisäverovelvollisena liikevaihdon ollessa alle 8 500 euroa.

Liikevaihto saadaan kuuden pennun myynnistä ja kustannukset yhden vuoden
toiminnasta ja yhden pentueen kasvattamisesta. Tällöin tuotot ovat pienemmät
kuin kustannukset ja toiminnasta syntyy tappiota. Tässä esimerkissä on kuitenkin

kin hyvä huomata se, että vaikka kyseinen kennel tuottaisi voittoa, sen ei tarvitse tilittää arvonlisäveroa, sillä se ei ole arvonlisäverovelvollinen.

Harrastustoimintana koirankasvatusta harjoittava kennel ei ole myöskään oikeutettu vähentämään toiminnasta syntyvää tappiota muista tuloista, toisin kuin elinkeinonharjoittajana toimiva kennel. Tätä käsitellään lisää seuraavassa luvussa tuloverotuksen yhteydessä. Kyseisessä tilanteessa toiminnasta ei siis jouduta maksamaan arvonlisäveroa, mutta myöskään tappiota 1 055 euroa ei ole oikeutta vähentää muista tuloista. Mahdollisesta tuotosta tulisi tietenkin maksaa tuloveroa.

7.2.6 Toiminta tuloverotuksen kannalta

Tässä luvussa tarkastellaan harrastustoiminnan ja elinkeinonharjoittamisen eroa kennelin tuloverotuksen sekä tuloksen kannalta. Laskelmat pohjautuvat samaan aineistoon kuin arvonlisäverotusta koskevassa luvussa.

Toiminta, jota ei harjoiteta vakaassa ansiontarkoituks mielessä eikä sisällä yrittäjäriskiä, luokitellaan harrastustoiminnaksi. Alla olevassa laskelmassa kennel on kasvattanut ja myynyt kaksi pentuetta. Kulut pohjautuvat esimerkkikennelin tositteisiin ja keskimääräisiin pennutuksen kuluihin.

Ei ilmoittautunut arvonlisäverovelvolliseksi	
Tulot	14 400 €
– Toimintaan kohdistuvat menot	9 975 €
Tulos	4 425 €
Tulovero 25 %	1 106 €

Taulukko 7. Ei-arvonlisäverovelvollisen kennelin tuloverotus

Myös harrastustoimintana koirankasvatusta harjoittava kennelin pitäjä on velvollinen maksamaan tuloveroja mahdollisesta toiminnasta saamastaan voitosta. Tällöin voitto verotetaan ansiotulona, kuten esimerkiksi normaalit palkkatulot. Usein harrastustoiminta ei kuitenkaan tuota voittoa, vaan kulut ovat jopa tuloja suuremmat. Tällöin mahdollista tappiota ei ole mahdollista vähentää muista tuloista eikä tappiota vahvisteta. Harrastustoiminnan tuotoista saa vähentää toimintaan liittyvät kulut. Mikäli erotus on positiivinen, kyseisestä summasta tulisi

maksaa tuloveroa. Esimerkkilaskelmassa kennel on saanut myyntituottoja 14 400 euroa ja kuluja on syntynyt 9 975 euroa. Täten erotus on positiivinen ja toiminta on tuottanut voittoa. Verotettavasta tulosta 4 425 euroa saadaan kuvitteellisella veroprosentilla 25 maksettavaa tuloveroa 1 106 euroa. Verotettava tulo siis lisätään henkilön muihin ansiotuloihin ja verotetaan siinä yhteydessä kunkin henkilökohtaisen veroprosentin mukaan.

Seuraavassa laskelmassa tarkastellaan tilannetta samalla pentumäärällä, mutta nyt kennel on arvonlisäverovelvollinen.

Ilmoittautunut arvonlisäverovelvolliseksi	
Tulot	11 707 €
– Toimintaan kohdistuvat menot	8 957 €
Tulos	2 751 €
+ Alarajahuojennus	1 290 €
Lopullinen verotettava tulo	4 041 €
Tulovero 25 %	1 010 €

Taulukko 8. Arvonlisäverovelvollisen kennelin tuloverotus

Koska liikevaihto on alle 22 500 euroa, kennel on saanut alarajahuojennuksena tilitettävästä arvonlisäverosta 1 290 euroa, kuten taulukosta 4 käy ilmi. Tämä alarajahuojennus verotetaan ansiotulona, eli lasketaan yhteen muun verotettavan tulon kanssa. Näiden summasta lasketaan tuloveron määrä kunkin henkilökohtaisella veroprosentilla, joka esimerkissä on kuvitteellinen 25 %. Lopullinen tuloverona maksettava määrä on 1 010 euroa.

Seuraavassa laskelmassa kennel on hakeutunut toiminnastaan vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi eikä toimi elinkeinonharjoittajana. Kennel on myynyt vuoden aikana yhden pentueen.

Toiminta arvonlisäverovelvollisena, liikevaihto alle 8 500 euroa	
Liikevaihto	5 856 €
– Kustannukset	7 353 €
Tulos	– 1 497 €
+ Arvonlisäveropalautus	444 €
Lopullinen verotettava tulo	– 1 053 €
Tulovero 25 %	0 €

Taulukko 9. Vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuminen

Niin liikevaihto kuin kustannuksetkin ovat arvonlisäverottomia. Kennelin tulee tilittää arvonlisäveroa 23 prosenttia liikevaihdosta, joka on noin 1 346 euroa. Hankintojen arvonlisäverosaaminen on 902 euroa, eli lopullinen arvonlisävero on noin 444 euroa. Näin pienellä liikevaihdolla Verohallinto palauttaa tilitetyn arvonlisäveron kokonaan. Palautus on tuloverotuksessa verotettavaa tuloa. Tämä taas pienentää toiminnan tappion määrää, eli tulokseen -1 497 euroa lisätään arvonlisäveropalautus 444 euroa, jolloin lopulliseksi verotettavaksi tuloksi saadaan -1 053 euroa. Arvonlisäveropalautus ei tässä tapauksessa muuta toimintaa voitolliseksi. Koska verotettava tulo on negatiivinen, ei siitä tarvitse maksaa tuloveroa.

Alla olevassa laskelmassa kennel on kasvattanut ja myynyt yhden pentueen. Koska menot ovat tuloja suuremmat, ei toiminnasta tarvitse maksaa tuloveroa. Myöskään tappiota 1 055 euroa ei voi vähentää, vaan se jää harrastustoiminnan tappioksi.

Harrastustoiminnan tappio	
Tulot	7 200 €
– Toimintaan kohdistuvat menot	– 8 255 €
Tulos	– 1 055 €
Tulovero 25 %	0 €

Taulukko 10. Harrastustoiminnan tappio

Arvonlisäverovelvollista elinkeinonharjoittajaa verotetaan elinkeinoverolain mukaan. Mikäli kenneltoiminnasta hakeudutaan esimerkiksi toiminimeksi, se tuo mukanaan kirjanpitovelvollisuuden. Tuloverotuksessa toiminimeä verotetaan elinkeinotoiminnan tulolähteenä. Toiminimelle lasketaan oma yksityistalouden

tuloista erillinen tulos. Verotettava tulo jaetaan pääomatulona ja ansiotulona verotettavaksi.

Pääomatulona verotettava tulo riippuu yrityksen nettovarallisuudesta, eli varojen ja velkojen erotuksesta. Kun siihen lisätään 30 % viimeisen 12 kuukauden aikana maksettujen palkkojen määrästä, saadaan pääomatulo-osuuden laskentaperuste. Pääomatuloa on 20 %:n tuotto tästä edellä mainitusta laskentaperusteesta. Oletetaan, että verotettava elinkeinotulo olisi 15 000 euroa ja pääomatulon laskentaperuste 20 000 euroa. Täten pääomatuloa verotettavasta elinkeinotulosta 15 000 euroa olisi 20 prosentin tuotto pääomatulon laskentaperusteelle $20\% \times 20\,000$ euroa eli 4 000 euroa. Tästä maksetaan veroa pääomatuloveroprosentin mukaisesti 30 % eli 1 200 euroa. Loput eli $15\,000\text{ €} - 4\,000\text{ €} = 11\,000\text{ €}$ on ansiotulua. Tällöin ansiotulosta maksetaan veroa kuvitteellisen veroprosentin 25 mukaan eli 2 750 euroa. Esimerkissä yrittäjä siis maksaa veroa yhteensä 6 750 euroa.

Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi vaatia vain 10 prosentin tuoton käyttämistä pääomatulon laskennassa, tai hän voi vaatia koko elinkeinotoiminnan verotettavan tulon käsittelemistä ansiotulona. Pienillä tuloilla ansiotulon verotus on keveämpää kuin pääomatulon verotus. Asia tulee kuitenkin laskea aina tapauskohtaisesti.

Laajempaa liiketoimintaa harjoitettaessa kennelillä voisi olla käytössään pakettiauto, jonka vuosittaiset poistot esimerkiksi 1 500 euroa ja ylläpitokustannukset esimerkiksi 200 euroa vuodessa, voitaisiin vähentää muiden kulujen lisäksi verotettavasta tuloksesta. Auton käyttö voi nimittäin olla välttämätöntä kennelin tulonhankkimistoiminnan kannalta, jolloin siitä on oikeus vähennykset tehdä.

8 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää koirankasvatustoiminnan verovelvollisuutta niin arvonlisä- kuin tuloverotuksen osalta. Tarkoituksena oli laatia toimeksiantajan ja muiden koirankasvattajien käyttöön selkeä ja yksinkertainen, mutta kattava ohje siitä, mitä veroja ja milloin kennelin on maksettava. Tähän vaikuttaa esimerkiksi se, kuinka paljon kennelin liikevaihto on ja luokitellaanko

koirankasvatus harrastus- vai elinkeinotoiminnaksi. Laskelmien perusteella nähdään, mitä vaikutusta edellä mainituilla asioilla on kennelin toimintaan ja tulokseen.

Opinnäytetyöprosessi sujui vaihtelevasti, mutta olen tyytyväinen lopputulokseen. Sain mielestäni koottua yhteen tärkeimmät asiat koirankasvatuksen verollisuudesta, kuten oli tarkoituskin. Opinnäytetyöprosessia hidasti aluksi aiheen vaihtuminen, mikä kuitenkin oli hyvä asia koko prosessin kannalta. Näin löysin itseäni kiinnostavan aiheen, jonka selvittämiseksi oli kysyntää. Materiaalin saaminen oli helppoa ja haastattelun järjestäminenkin onnistui nopeasti.

Opinnäytetyön teoriaosuuden työstäminen lähti liikkeelle opinnäytetyösuunnitelmasta ja tutkimukseen liittyvien aiheiden rajaamisesta sekä sisällysluettelon hahmottamisesta. Tämän jälkeen oli huomattavasti helpompaa etsiä tutkimuksen kannalta olennaista tietoa.

Olen tyytyväinen työn teoriaosuuteen, jossa olen monesta irrallisesta aiheesta saanut mielestäni koottua loogisen tekstin. Pyrin kertomaan ja havainnollistamaan verotuksen joskus monimutkaisiakin asioita mahdollisimman selkeästi. Teoriaosuus tukee myös empiriaa, sillä muun muassa käsitteet ja yleiset kaavat on avattu lukijalle jo ennen empiriaosuutta. Empirian pääpaino on näin esimerkiksi laskelmissa ja koirankasvatustoiminnassa.

Opinnäytetyöprosessin aikataulu tuotti jonkin verran ongelmia, sillä prosessin alussa aikaa tuntui olevan liikaakin, mutta lopussa tuli kuitenkin kiire. Jos saisin aloittaa prosessin uudelleen alusta asti, laatisin aikataulusta realistisemman. Aloittaisin myös työn tekemisen aiemmin.

Ennen tutkimuksen alkua oletuksena oli, että suurin osa kenneleistä ei ole arvonlisäverovelvollisia, eikä ilmoita toiminnastaan saamiaan tuottoja verotusta varten. Valitettavasti tilastotietoa asiasta ei löytynyt. Koirankasvatuksen oletettiin myös olevan useimmiten tappiollista, mikä johtuu suurista kustannuksista. Tämä piti paikkansa ainakin pientä toimintaa harjoittavassa kennelissä.

8.1 Arvonlisäveron vaikutus

Arvonlisäverovelvollisuus vaikuttaa kennelin tulokseen, kuten taulukoista 3 ja 4 käy ilmi. Ei-arvonlisäverovelvollisen kennelin liikevaihto on suurempi kuin arvonlisäverovelvollisen kennelin. Liikevaihdon ero näiden kahden esimerkin välillä on 2 693 euroa. Tuloista vähennettävät kustannukset eroavat toisistaan kuitenkin vain niihin sisältyvän arvonlisäveron osuuden verran eli 1 018 euroa. Tämän perusteella samankokoista toimintaa harjoittavista kenneleistä sen, joka ei maksa arvonlisäveroa, tulos on parempi. Arvonlisäveroa maksava kennel on oikeutettu vähentämään alarajahuojennuksen määrän tilitettävästä arvonlisäverosta liikevaihdon ollessa alle 22 500 euroa, jolloin lopulliseksi maksettavaksi arvonlisäveroksi jää vain 383 euroa. Se ei toki vaikuta suoraan tulokseen, sillä arvonlisäveron osuus lasketaan myyntituotoista. Yksi tutkimusongelmista liittyi verovelvollisuuden kannattavuuteen. Kennelin myydessä kaksi pentuetta myyntihinnan ollessa sama, ei-arvonlisäverovelvollisen kennelin tulos on hieman parempi.

Laskelma on sinänsä arvonlisäverolainvastainen, sillä myös esimerkin ei-arvonlisäverovelvollisen kennelin tulisi tilittää arvonlisäveroa. Oletuksen mukaan kaikki kennelit eivät kuitenkaan toimi niin, minkä vuoksi laskelmat on laadittu samoilla lähtökohdilla. Näiden laskelmien perusteella en voi kuitenkaan suositella kenneliä toimimaan arvonlisäverottomasti, vaikka tulos onkin parempi, sillä se ei olisi lainmukaista eikä myöskään oikein muita veronmaksajia kohtaan. Mikäli tulot tulevat ilmi, on verorasitus kovempi kuin tilanteessa, jossa kennel on tilittänyt arvonlisäveron ajallaan ja silloin, kuin toiminnan perusteella kuuluukin.

Mikäli arvonlisäverovelvollinen kennel haluaisi toiminnastaan paremman tuloksen, sen tulisi nostaa myymänsä koiranpennun hintaa niin, että 1 200 euroa olisi veroton hinta, johon lisättäisiin arvonlisäveron osuus ja saataisiin myyntihinnaksi 1 476 euroa. Tällöin kustannukset olisivat täysin samat, mutta liikevaihto nousisi 23 prosenttia. Tämä hinnoittelu ei kuitenkaan vastaa todellisuutta koirankasvatusmaailmassa, sillä on olemassa riski, ettei kukaan ostaisi lähes neljänneksen kalliimpia pentuja. Sen vuoksi suosittelenkin nostamaan hintaa jonkin verran, mutta ei välttämättä koko arvonlisäveron osuutta. Tällöin liikevaihto saataisiin kuitenkin kasvamaan hinnan korotuksen mukaan.

Mitä enemmän pentueita kennel teettää, sitä parempi on toiminnan tulos. Yhden pentueen kustannukset ovat noin 1 720 euroa, ja yhden pentueen myymisellä arvonlisäverovelvollinen kennel saa myyntituloja 5 856 euroa. Mikäli pentueita myydään toimintavuoden aikana neljä, kuten taulukossa 5, myyntitulot ovat jo 23 424 euroa. Neljän pentueen myynnistä saatava tulos on noin 48 % liikevaihdosta, kun taas kahden pentueen myynnistä vastaava luku on noin 23 %. Tähän vaikuttaa muun muassa se, että normaalit kenneltoiminnan kulut pysyvät pääasiassa samalla tasolla pentueiden määrästä riippumatta, vain pennutuksien kulut kasvavat teetetyn pentuemäärän mukaan.

Näin laajassa toiminnassa tilitettävän arvonlisäveron määrä on vähennyksien jälkeen noin 18 % liikevaihdosta. Tässä vähennysoikeudella siis on merkitystä, eikä arvonlisäveroa joudu maksamaan koko 23 %:a, kuten ilman vähennyksiä (taulukko 5). Näissä laskelmissa ei ole kuitenkaan otettu vielä huomioon tuloverotusta eikä esimerkiksi yritystoiminnasta aiheutuvia kuluja, kuten mahdollista kirjanpidon ulkoistamista ja lakisääteisiä maksuja ja vakuutuksia.

Kuten taulukosta 6 käy ilmi, kennelille aiheutuu tappiota, mikäli myydään vain yksi pentue. Laskelmasta käy myös ilmi, että mikäli kennel ei halua toimintaansa arvonlisäverovelvolliseksi, on mahdollista myydä vain yksi pentue vuodessa, jottei vähäisen liiketoiminnan raja 8 500 euroa ylity. Arvonlisäverovelvollisuutta pelätään kuitenkin mielestäni aivan turhaan, sillä kuten laskelmat osoittavat, tilitettävän arvonlisäveron määrä on suhteellisen pieni.

Arvonlisäverolliseksi ei kannata hakeutua, mikäli tietää etukäteen, ettei vähäisen liiketoiminnan raja 8 500 euroa ylity. Mikäli ylittyminen näyttää todennäköiseltä, kannattaa arvonlisäverovelvolliseksi hakeutua, sillä tilitettävä arvonlisävero on mahdollista saada huojennuksena joko kokonaan tai osittain takaisin. Tällöin kennel on kuitenkin maksanut toiminnasta arvonlisäveroa koko vuoden ajalta ja saa mahdollisesti palautuksia. On paljon hankalampaa ja kalliimpaa alkaa täyttää arvonlisäverovelvollisuutta kesken vuoden, sillä arvonlisäveroa täytyy rajan ylittyessä maksaa koko liikevaihdon määrästä. Kesken vuotta alkava arvonlisäverovelvollisuus aiheuttaa veronkorotusta ja myöhästymismaksua. Jos haluaa säilyttää toiminnan arvonlisäverottomana, täytyy huolehtia siitä, että liikevaihto ei ylitä 8 500 euroa.

Mikäli liikevaihto on alle 8 500 euroa harrastustoiminnasta, vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuminen ei kannata. Taulukossa 9 nähdään, että kennel ei maksa toiminnastaan tuloveroa, mutta joutuu maksamaan arvonlisäveroa liikevaihdon ja hankintojen perusteella tehtyjen vähennyksien erotuksena 445 euroa, jonka se saa toki huojennuksena takaisin. Taulukossa 10 sen sijaan kennel ei joudu maksamaan tuloveroa eikä myöskään arvonlisäveroa. Myös tappio on arvonlisäverovelvollisella kennelillä suurempi, mikä johtuu muun muassa samasta myyntihinnasta. Kumpikaan näistä kenneleistä ei saa kuitenkaan vähentää tappiota. Lisäksi pienimuotoisesti toimivan kennelin hyväksyminen arvonlisäverovelvollisten rekisteriin on epätodennäköistä, sillä mikäli arvonlisäveron sisältäviä hankintoja on enemmän kuin myynnin perusteella maksettavaa arvonlisäveroa, ei tilitettävää arvonlisäveroa syntyisi lainkaan. Verohallinto ei hyväksy tällaista toimijaa rekisteriin tai ainakin poistaa toimijan sieltä, mikäli tilitettävää arvonlisäveroa ei myöhemminkään synny. Pääsääntö on, että jos toimijaa verotetaan tuloverolain perusteella, ei häntä hyväksytä arvonlisäverovelvolliseksi.

8.2 Tuloveron vaikutus

Kaksi pentuetta myynyt ei-arvonlisäverovelvollinen kennel joutuisi maksamaan tuloksestaan tuloveroa noin 8,7 prosenttia enemmän kuin vastaavasta toiminnasta arvonlisäverovelvollinen. Toki myös ei-arvonlisäverovelvollisen kennelin tulos on vastaavasti parempi kuin arvonlisäverovelvollisen kennelin.

Vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi hakeutunut kennel (taulukko 9) tuottaa tappiota myymällä yhden pentueen vuodessa. Kennel joutuu kuitenkin maksamaan arvonlisäveroa liikevaihdon ja vähennyksien erotuksena 445 euroa, mutta saa sen huojennuksena takaisin. Kennelin ei tarvitse maksaa toiminnastaan tuloveroa, sillä toiminta on tuottanut tappiota. Koska koirankasvatus on liiketoimintaa, myös tämän laskelman kennel voi hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi, vaikka toiminta tuottaisikin tappiota. Mikäli toiminta on liiketoimintaa, on myös tappio mahdollista vähentää toiminnan tuloksesta tulevana vuosina.

Mikäli toiminta kuitenkin jatkuisi pitkään tappiollisena, eikä tilitettävää arvonlisäveroa syntyisi, koska raja 8 500 euroa ei ylity, kenneltoiminta katsottaisiin

luultavasti tulevaisuudessa harrastustoiminnaksi ja poistettaisiin arvonlisäverovelvollisten rekisteristä. Mikäli kennel haluaisi säilyttää toimintansa elinkeinotoimintana ja arvonlisäverollisena, liikevaihdon olisi noustava hieman. Tästä ei kuitenkaan aiheutuisi suurta verorasitusta ottaen huomioon alarajahuojennuksen mahdollisuuden ja pienen voiton. Lisäksi elinkeinotoiminnan etu tappionvähennysoikeus säilyisi. Useimmiten tuloverotus ei aiheuta kennelille suurta verorasitusta, sillä vähennyskelpoisia menoja on paljon ja toiminta on usein pienimuotoista.

Yhden pentueen myynti ei-arvonlisäverovelvollisena harrastustoimintaa harjoittavana kennelinä aiheuttaa myös tappiota, jota ei ole oikeutta vähentää. Tämän perusteella suosittelisin myös pienimuotoista kenneltoimintaa harjoitettavan mahdollisuuksien mukaan elinkeinotoimintana juuri tappionvähennysoikeuden vuoksi, sillä elinkeinoverotuksesta aiheutuva verorasitus ei ole välttämättä sen suurempi kuin tuloverotuksesta aiheutuva. Esimerkki elinkeinonharjoittajan verotuksesta ei perustu todellisiin lukuihin, vaan ne ovat kuvitteellisia. Tästä kuitenkin huomataan, että yrittäjää verotetaan 26 %:n mukaan ja harrastustoimintaa on laskelmissa verotettu kuvitteellisen veroprosentin 25 mukaan.

Yritystoiminnan harjoittajana on kuitenkin otettava huomioon mahdolliset kulut esimerkiksi kirjanpidosta, ellei ole itse kirjanpitotaitoinen. Esimerkiksi toiminimellä kenneltoimintaa harjoittava on kirjanpitovelvollinen. Yrittäjän toimiminen on lisäksi oltava suunniteltua ja vakaata, joten siihen ei voi lähteä mukaan hetken mielijohteesta tai esimerkiksi vain sen takia, että saisi arvonlisäverolliset hankinnat vähennettyä tai mahdolliset tappiot vahvistettua. Mikäli ryhtyy harjoittamaan koirankasvatusta yritystoimintana, on huomioitava myös muu työtilanne.

8.3 Ehdotuksia uusille opinnäytetöille

Tässä opinnäytetyössä ei tutkittu kennelin toimintaa muissa yritysmuodoissa kuin yksityisenä elinkeinonharjoittajana, joten ehdottaisin esimerkiksi yhdistyksenä toimivan kennelin verotuksen tutkimista. Tutkimus keskittyi kennelin toimintaan pelkästään koiranpentujen myynnin näkökulmasta, joten voisi tutkia laajempaa toimintaa harjoittavan kennelin käytäntöjä ja verotusta. Toimintaan

voisi koiranpentujen kasvattamisen ja myynnin ohella kuulua esimerkiksi koira-hoitolan tai koirakoulun ylläpito.

Markkinointiin liittyen voisi tutkia, kuinka paljon vaikutusta esimerkiksi kilpailuaktiivisuuden lisäämisellä ja kilpailujen hyvillä sijoituksilla olisi pentujen hintaan. Yksi mahdollinen markkinointiin suuntautuva aihe olisi myös tutkia, millä perustein koiranostaja valitsee kennelin ja vaikuttaako valintaan esimerkiksi se, harjoitetaanko kenneltoimintaa elinkeinona vai harrastuksena. Mikäli yritystoimintana harjoitettava koirankasvatus olisi pentujen ostajien silmissä arvostetumpaa ja mahdollisesti liikevaihtoa kasvattavaa, kannattaisi sitäkin harkita.

Kaavat

Kaava 1. Alijäämän laskentakaava, s. 32

Kaava 2. Alarajahuojennuksen laskentakaava, s. 42

Kuvat

Kuva 1. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys, s. 8

Taulukot

Taulukko 1. Verollisen hinnan laskeminen, s. 21

Taulukko 2. Verottoman hinnan laskeminen, s. 21

Taulukko 3. Kennelin toiminta ei-arvonlisäverovelvollisena, s. 40

Taulukko 4. Kennelin toiminta arvonlisäverovelvollisena liikevaihdon ollessa alle 22 500 euroa, s. 41

Taulukko 5. Kennelin toiminta arvonlisäverovelvollisena liikevaihdon ylittäessä 22 500 euroa, s. 43

Taulukko 6. Kennelin toiminta ei-arvonlisäverovelvollisena liikevaihdon ollessa alle 8 500 euroa, s. 43

Taulukko 7. Ei-arvonlisäverovelvollisen kennelin tuloverotus, s. 44

Taulukko 8. Arvonlisäverovelvollisen kennelin tuloverotus, s. 45

Taulukko 9. Vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuminen, s. 46

Taulukko 10. Harrastustoiminnan tappio, s. 46

Lähteet

Blomqvist, M. 2011. Suomen Koirankasvattajat ry. Kasvattaja ja verotus. www.sukoka.com/.../Marja%20-%20verotus%202011%20power%20 Luettu 20.4.2012

Eduskunta 2011. Tiedotearkisto. Harmaata taloutta on torjuttava laajalla toimenpideohjelmalla.

<http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/valiokunnat/valiokunta-trv01/tiedotearkisto.htx?templated=50.htx&id=3891&cache=no> Luettu 2.9.2012

Finlex 2010. Ajankohtainen lainsäädäntö.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101207> Luettu 10.1.2012

Harmaa talous 2012a. Musta tulevaisuus.

<http://www.mustatulevaisuus.fi/> Luettu 15.1.2012

Harmaa talous 2012b. Musta tulevaisuus. Osaaminen ja koulutus jäävät hyödyntämättä.

http://www.mustatulevaisuus.fi/ilmiot/harmaa_talous_kiinteistopalvelualalla/ Luettu 15.1.2012

Harmaa talous 2012c. Musta tulevaisuus. Ilmiöt.

http://www.mustatulevaisuus.fi/mita_on_harmaa_talous/ilmiot/ Luettu 15.1.2012

Harmaa talous 2012d. Musta tulevaisuus. Miten harmaasta taloudesta rangaistaan?

http://www.mustatulevaisuus.fi/mita_on_harmaa_talous/miten_harmaasta_taloudesta_rangaistaan/ Luettu 3.4.2012

Henkilöasiakkaan vero-opas 2012. Tulonhankkimiskulut ansiotuloista.

<http://portal.vero.fi/public/default.aspx?uielements=2&nodeid=8367> Luettu 2.9.2012

Henkilöverotuksen käsikirja 2012.

http://www.vero.fi/fiFI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Henkiloverotuksen_kasikirja_2012%2820255%29 Luettu 18.6.2012

Kansanuutiset 2011. Harmaa talous kannattaa.

<http://www.kansanuutiset.fi/uutiset/kotimaa/2449979/harmaa-talous-kannattaa-isot-voitot-vastaa-pieni-kiinnijaamisen-riski-ja-lievat-rangaistukset> Luettu 2.9.2012

Kervinen, J-P. 2011. Harmaa talous saa nyrkistä. Talouselämä.

<http://www.talouselama.fi/uutiset/harmaa+talous+saa+nyrkista/a560442> Luettu 10.1.2012

Kirjanpito Aravuori Oy 2012. Arvonlisävero.

<http://www.aravuorikirjanpito.fi/www/page.php?cat=10> Luettu 10.9.2012

KoiraNet-jalostustietojärjestelmä 2012. Rekisteröinnit 2007–2011.
<http://jalostus.kennelliitto.fi/frmRekisteroinnit.aspx?L=3&Alku=2007&Loppu=2011> Luettu 8.9.2012

Kymenläänin Kennelpiiri ry 2012.
<http://www.kymenkennelpiiri.com/fi/etusivu> Luettu 26.3.2012

Lampinen, T. 2012. Verottaja. Verohallinto. Imatra. 6.9.2012. Henkilökohtainen tiedonanto.

Ojala, I. 2005. Tuloverotuksen tulolähteet. Tilisanomat
<http://www.tilisanomat.fi/node/761> Luettu 15.9.2012

Suomen Asianajajaliitto 2008. Helsingin hallinto-oikeus: Henkilökohtaisen tulon verotus.
http://www.asianajajat.fi/viestinta/oikeudellisia_uutisia/kotimaiset_tuomioistuimet/2008?333_m=1415 Luettu 20.4.2012

Suomen Kennelliitto 2012a. Kennelliitto on suomalainen koira-alan asiantuntija.
<http://www.kennelliitto.fi/FI/kennelliitto/etusivu.htm> Luettu 19.3.2012

Suomen Kennelliitto 2012b. Kennelneuvoja opastaa kasvattajia ja koirien omistajia.
<http://www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/kennelneuvonta/> Luettu 8.9.2012

Suomen Kennelliitto 2012c. Kennelliiton historia.
<http://www.kennelliitto.fi/FI/kennelliitto/historia.htm> Luettu 24.4.2012

Suomen Kennelliitto 2012d. Jalostus ja kasvatus.
<http://www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/etusivu.htm> Luettu 24.4.2012

Suomen Kennelliitto 2012e. Kennelpiirit.
http://www.kennelliitto.fi/fi/linkit/linkit_piirit/kennelpiirit.htm Luettu 9.9.2012

Taloushallintoliitto 2012. Kirjanpidon ABC.
http://www.taloushallintoliitto.fi/tilitoimistot/kirjanpidon_abc/ Luettu 2.9.2012

Tomperi, S. 2008. Käytännön kirjanpito. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Tomperi, S. 2009. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. Helsinki: WSOYpro Oy.

Verohallinto 2012a. Arvonlisäverotus.
http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus Luettu 26.3.2012

Verohallinto 2012b. Arvonlisäverovelvolliseksi ilmoittautuminen – liikkeen- ja ammattinharjoittaja.
http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Arvonlisaverovelvolliseksi_ilmoittautumi%2810830%29 Luettu 17.4.2012

Verohallinto 2012c. Ostoihin sisältyvän arvonlisäveron vähentäminen.

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Ostoihin_sisaltyvan_arvonlisaveron_vahentaminen](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Ostoihin_sisaltyvan_arvonlisaveron_vahentaminen) Luettu 17.4.2012

Verohallinto 2012d. Laskua koskevat vaatimukset arvonlisäverotuksessa.

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Laskua_koskevat_vaatimukset/Laskua_koskevat_vaatimukset_arvonlisavero%2810160%29#6.%C2%A0Kevennetyt%20laskumerkint%C3%A4vaatimukset1](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Laskua_koskevat_vaatimukset/Laskua_koskevat_vaatimukset_arvonlisavero%2810160%29#6.%C2%A0Kevennetyt%20laskumerkint%C3%A4vaatimukset1) Luettu 15.9.2012

Verohallinto 2012e. Arvonlisäveron alarajahuojennus.

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Arvonlisaveron_alarajahuojennus%2811826%29](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Arvonlisaveron_alarajahuojennus%2811826%29) Luettu 20.4.2012

Verohallinto 2012f. Vähäinen liiketoiminta on arvonlisäverotonta.

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Vahainen_liiketoiminta_on_arvonlisaverot%289640%29](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Vahainen_liiketoiminta_on_arvonlisaverot%289640%29) Luettu 16.4.2012

Verohallinto 2012g. Arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuminen eli vapaaehtoinen verovelvollisuus.

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Arvonlisaverovelvolliseksi_hakeutuminen_%2810704%29](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Arvonlisaverovelvolliseksi_hakeutuminen_%2810704%29) Luettu 20.4.2012

Verohallinto 2012h. Elinkeinoverotus, alarajahuojennus.

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Tulon_veronalaisuus_ja_menon_vahennyskelpoisuus/Arvonlisaveron_alarajahuojennus_tulovero%2810129%29](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Tulon_veronalaisuus_ja_menon_vahennyskelpoisuus/Arvonlisaveron_alarajahuojennus_tulovero%2810129%29) Luettu 17.4.2012

Verohallinto 2012i. Veroilmoituksen antaminen/Kuitit ja tositteet.

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Henkiloasiakkaat/Veroilmoituksen_antaminen/Kuitit_ja_tositteet%2810809%29](http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Veroilmoituksen_antaminen/Kuitit_ja_tositteet%2810809%29) Luettu 2.9.

Verohallinto 2012j. Tuloverotus – liikkeen- tai ammatinharjoittaja.

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Tuloverotus](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Tuloverotus) Luettu 26.3.2012

Veronmaksajat 2012a. Tuloverotus.

<http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/tutkimukset/jatilastot/tuloverotus/> Luettu 26.3.2012

Veronmaksajat 2012b. Veroilmoitus, ansiotulot ja ansiotulosta tehtävät vähennykset.

<http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/veroilmoitusohjeet/palkansaaja/ansiotulot/> Luettu 2.9.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2012. Yrityshaku.
<http://www.ytj.fi/yrityshaku.aspx?path=1547;1631;1678&kielikoodi=1> Luettu
9.9.2012

Verohallinnon edustajan haastattelu 6.9.2012

Arvonlisäverotus

Mikä on Verohallinnon kanta koirankasvatuksen arvonlisäveroverollisuuden/verovapauteen yleisesti?

Missä vedetään raja verollisuuden ja verottomuuden välillä?

Onko arvonlisäverovelvollisen toiminnan perusteeksi asetettu joitakin rajoja, esimerkiksi tietty määrä pentueita vuodessa?

Mitkä tapaukset ovat selvästi arvonlisäverovelvollisia ja mitkä tapaukset ratkaistaan tapauskohtaisesti?

Mikäli koirankasvattaja tietoisesti välttäisi arvonlisäveron maksamista, mitä tälle voitaisiin tehdä?

Esiintyykö koirankasvatuksessa Verohallinnon näkemyksen mukaan enemmän tarkoituksellista verojen maksamatta jättämistä vai onko kyse tietämättömyydestä?

Millä perusteella koirankasvattaja hyväksytään arvonlisäverovelvollisten rekisteriin?

Mitä tapahtuu, jos henkilö on jo muuten arvonlisäverovelvollisten rekisterissä muusta toiminnasta esimerkiksi ammatinharjoittajana?

Milloin tulee ilmoittautua arvonlisäverovelvolliseksi ja milloin rekisteriin puolestaan hakeudutaan?

Onko Verohallinnolla tilastotietoa arvonlisäverovelvollisten kenneleiden lukumäärästä Suomessa?

Harmaa talous

Mitä seurauksia on sillä, ettei ole ilmoittanut tulojaan veroilmoituksella?

Tulo-/elinkeinoverotus

Jos toimija ei ole elinkeinoverotuksen piirissä, niin voiko hän tehdä tulevina vuosina vähennyskelpoista tappiota?

Entä sama tilanne, jos on ammatinharjoittajan status?

Tulo on joko pääomatuloa tai ansiotuloa; onko kasvatustoiminnasta saadun tulon käsittely erilaista, jos on elinkeinonharjoittajan status tai ei ole? Miten elinkeinonharjoittajan statuksen saa?

Harrastustoiminta

Millä kriteereillä toiminta luokitellaan harrastustoiminnaksi tai elinkeinotoiminnaksi?